ANT

Haftalık Dergi • 30 Ocak 1968 • Sayı: 57 • 125 Kuruş

Amerikan üslerinin beyninde neler gördüm

FAŞİZM REJİMİ ZORLUYOR

NOTLARI HAFTANIN

Tehlikeli ziyaret

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın Basra Körfezi'nde emperyalist çıkarlarının korunması için Türkiye'nin de dahil bulunacağı bir beşli paktın kurulmasından söz edildiği sırada Suudi Arabistan'a yaptığı ziyaret devrimci ve milliyetçi çevrelerde tepkiyle karşılandı. Lâik bir devletin Cumhurbaşkanı olduğu halde dini bir ziyaret havası verilen bu gezisinde Cevdet Sunay'a, Orta Doğu'da anti - emperyalist ve devrimci Arap hareketine karşı bir islâm birliği kurulması yolunda da telkinlerde bulunuldu. İktidarın seçim arifesinde irticaa taviz vermek durumunda olduğu bir sırada yapılan bu ziyaretin Türkiye için tehlikeli sonuçlar vermesinden endişe ediliyor.

22 *ocak*

Petrol soygunu

● **TİP Adana Milletvekili Ali Karcı, Meclis Araştırma Komisyonu'nun çalışmalarını sonuçlandırması üzerine yaptığı basın toplantısında yabancı petrol şirketlerinin Türkiyede ürettikleri petrolu, dışarıdan ithal edilen petrolden daha pahalıya sattıklarını, yani Türk halkının kendi topraklarında, kendi malını kullanırken kazıklandığını açıkladı. Resmi bilgilere dayanılarak yapılan açıklamaya göre, yabancı şirketler memleketimizden elde ettikleri 1 ton ham petrolü bize 10.88 dolar üzerinden satmaktadır. Oysaki, Sovyet petrolü, batı bloku ülkelerine 10.44 Dolar'dan satılmaktadır. Böylece Türkiye ton başına 400 kuruş civarında zarara uğramaktadır. Karcı, «bu gerçeği Araştırma Komisyonunda açıkladığımız zaman AP ve YTP'liler itiraz ettiler. Rakamları ortaya koyunca itiraz edemediler ama bu defa da bol bol NATO, hürriyet, demirperde, vatan - millet sözleriyle karşı çıktılar. Kendilerine, NATO'ya dahil beş devletin de Sovyetler'den ucuz fiyatla petrol aldıklarını hatırlattığımız zaman da «Onlar başka biz başkayız» diyerek işi savuşturdular. Oysa, 1962-65 yılları içinde 12.298.825 ton ham petrol için sırf bu fiyat farkı yüzünden 75 milyon dolar fazla döviz ödemiş bulunmaktayız. Yapılacak iş, derhal Petrol Kanunu'nu kaldırmak, petrolu millileştirmek, bu suretle yabancı nüfuz ve egemenliğine son vermektir.» dedi.**

Şah'a karşı savaş

● Türkiye'deki İranlı Yüksek Tahsil Gençliği 20 Ocak Günü'nü «İlerici İran gençleri için bir kurtuluş savaşının başlangıcı» ilân etmiştir. Bu münasebetle yayınlanan ve «Aziz İlerici Arkadaş» diye başlayan bildirde özetle şöyle denilmektedir: «İran'ın taçlı diktatörünün ve Amerika'nın zulüm hareketleri son bulmamış ve Şah'ın polisi geçenlerde diktatörlük düzeninin karşısına bir kaya gibi dikilen gerçek halk çocuğu güreşçi Tahti'nin bir otel odasında intihar ettiğini bildirmiştir. Biz buna inanmıyoruz. Çünkü hayatının her anında terör hükümetine karşı çıkan bu mert insan kendini öldürecek kadar korkak olamaz. İster Şah babasının yolundan gelip Mirzade Eşki ve Faruhi Yazdi gibi halk şairlerinin ağızlarını dikerek öldürsün, ister üniversiteye polis ve askerlerini indirsin, ilerici İran gençleri ve emekçileri, İran'da demokratik bir düzen kuruncaya kadar mücadele edeceklerdir.

Kitap toplatıldı

● **Mao Çe Tung'un yazdığı ve Ahmet Angın'ın Türkçeye çevirdiği «ÇİN KURTULUŞ SAVAŞI» adlı eser İstanbul 2. Sulh Ceza Mahkemesi'nin kararıyla toplattırıldı. Habora Yayınevi tarafından yayınlanan kitap dünyanın bütün dillerine çevrilmiş olup halen Amerika ve Almanya gibi kapitalist ülkelerde dahi sürekli baskıları yapılmaktadır.**

23 *ocak*

«Asitli» saldırı

● İktisat Fakültesi Talebe Cemiyeti'nin düzenlediği «Ozanlar Günü», tutucu güçler tarafından sabote edilmek istenmiştir. Büyük Tiyatro'daki toplantıda Urfa'lı halk ozanı Babe «Sandıktan çıktık» taşlamasını söylerken birdenbire ışıklar sönmüş ve salonu yoğun bir kimyasal madde kokusu sarmıştır. Bunun üzerine dinleyiciler salonu terketmek zorunda kalmış, ancak salon havalandırıldıktan sonra toplantıya devam edilebilmiştir. Görgü tanıklarına göre, tertipçiler, DP Milletvekili Kâmil Gündeş'in kardeşi ve binanın sahibi olan Şaban Gündeş ile oğludur. Ayrıca Yüksek İslâm Enstitüsü'nde öğrenci olduğunu söyleyen Yeni Çığır Gazetesi muhabiri Sungur adındaki gencin de kimyasal madde ile eldiveni ve çorabı yandığı için o da şüpheleri üzerine çekmektedir. Suç delili olan kolay uçucu, klorlu organik bileşik şişesi Ant Muhabiri tarafından bulunmuş, ancak Şaban Gündeş'in emrindeki gişe memuresi, şişeyi arkadaşımızın elinden almak istemiştir. Fikir Kulüpleri Federasyonu İstanbul Sekreterliği olayla ilgili bir bildiri yayınlayarak asit atanları tahrik eden hakim sınıfları suçlamıştır.

Basın İş kongresi

● **DİSK'e bağlı Basın İş Sendikası'nın genel kurul toplantısında «Türkiye'nin NATO'dan çıkması için mücadele etme» kararı alınmıştır. Seçimler sonunda genel başkanlığa Ehliman Tuncer, Genel Sekreterliğe İbrahim Atılal, Genel Saymanlığa Feridun Akçal seçilmişlerdir. DİSK Genel Kurulu'nda sendikayı İbrahim Atılal ve Bekir Çiftçi temsil edeceklerdir.**

24 *ocak*

ANT dâvaları

● **Cumhuriyet Savcılığı, ANT aleyhinde bir dâva ve bir soruşturma daha açmıştır. Genel Yayın Müdürümüz Doğan Özgüden'in Sunay'ın «Anayasa Sosyalizme Kapalıdır» şeklindeki demeci üzerine yazdığı bir yazıda» Sunay'ın demeci sosyalst muhalefete karşı bir komplonun habercisi ise, bu komplonun Anayasa Mahkemesi önünde ergeç perişan olacağı şüphesizdir» şeklinde bir ifade kullanmış olmasını Cumhurbaşkanı'na hakaret sayan Cumhuriyet Savcılığı, Özgüden ve sorumlu Müdürümüz Yaşar Uçar hakkında T. C. K. nun 158. maddesine göre 4,5 yıl hapis cezası istemektedir. Öte yandan, Yunanistan'daki kral darbesi üzerine yazdığı «Oyun açığa çıktı» başlıklı yorumda da Doğan Özgüden'in hükümeti tahkir ettiğini ileri süren Savcılık, gerek Özgüden, gerekse Yaşar Uçar hakkında T.C.K.' nun 159. maddesine göre soruşturma açmıştır. Bu maddeye göre söz konusu olan ceza miktarı, 6 yıla kadar hapistir.**

Beraat ettiler

● 1965 yılında Kirpi Dergisi'nde Naci Sadullah'ın yazdığı «Dostum Nâzım Hikmet» başlıklı yazı serisinde «komünizmi övme suçu» bulunduğu iddiasıyla açılan dâvada Naci Sadullah ve Sorumlu Müdür Kaya Çelikkanat beraat etmişlerdir. İki gazeteci daha önce İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde 1,5 yıl hapse mahkûm edilmiş bulunuyorlardı. Ancak Yargıtay'ın bozma kararı üzerine Ağır Ceza Mahkemesi de bu karara uymuş ve sanıkları beraat ettirmiştir.

25 *ocak*

Aybar'ın raporu

● Temps Moderne Dergisi'nin bildirdiğine göre, Amerika'yı Jenosid suçundan mahkûm eden Russell Mahkemesi'nin kararı, ünlü düşünür Jean Paul Sartre tarafından hukuki dayanaklarıyla kaleme alınmıştır. Jenosid'in tanımı tartışmaların can damarı olduğu

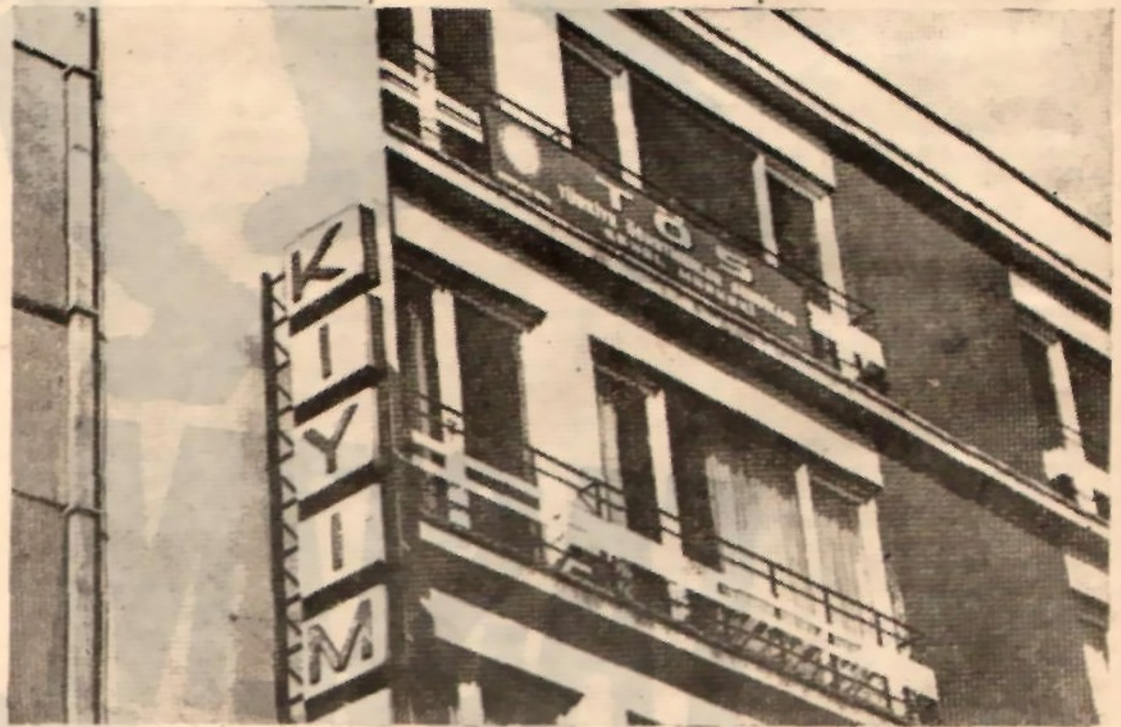

AYBAR

için Aybar'ın bu konuda sunduğu hukuki inceleme raporu, yeni özellikler getiren önemli bir vesika olarak değerlendirilmiş, Avrupa bilim çevrelerinin dikkatini çekmiştir. Aybar'ın raporu, Danimarka oturumunda bulunanlarca, Türkiye'nin bu önemli hukuki alanda bir araştırma katkısı olarak değerlendirilmiştir.

Bir müşterek daha

● **Balıkesir İl Genel Meclisi'nin AP'li ve CHP'li 39 üyesinin birden Avrupa ülkelerinden birinde inceleme gezisine çıkmasını sağlamak yolunda aldığı karar Balıkesir halkı tarafından tepki ile karşılandı. TİP İl Başkanı Şükran Kurdakul olayı bütün Türkiye halkoyuna açıklayarak «kitabına uydurulmuş bu soygun hareketi» ne karşı savaşacaklarını bildirdi.**

Kıyım ve öğretmen

AP iktidarının halkçı eğitime düşmanlığı ve devrimci öğretmenlere karşı giriştiği tasfiye hareketi devr-i Süleyman'da «öğretmen» kelimesiyle «kıyım» kelimesini aynı paralele düşürmüştür. Bir kelimeyi söyleyince diğer kelimeyi anmamak imkânsızdır. Nitekim, TÖS'ün genel merkezinin nakledildiği yeni binada da bu iki kelime yan yana gelmişir. Aynı binada Öğretmenler Sendikası Genel Merkezi ve «Kıyım» Çorbacısı...

26 ocak

Akdeniz İlericileri

● **Akdeniz'de barışı sağlamak ve bu bölgede *Amerikan* emperyalizmine karşı tedbirler almak amacıyla Akdeniz ülkeleri ilerici partilerinin bir konferans akdetmeleri kararlaştırıldı. Bu konferansı hazırlamak üzere Roma'da yapılan ön toplantıya Türkiye adına TİP çağırıldı. İtalyan Sosyalist Proleter Birliği Partisi'nin çağrısını kabul eden TİP, Genel Sekreter Rıza Kuas ve Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Prof. Sadun Aren'i hazırlık toplantısında partiyi temsil etmek üzere görevlendirdi. Toplantıya diğer Akdeniz ülkelerinden Fransa, Yugoslavya, İtalya, Fas, İspanya, Cezayir, Yunanistan, Mısır ve Suriye'nin ilerici partileri katıldılar.**

Boraks soygunu

● CHP'li senatörler, Cumhuriyet Senatosu'nda boraks madenlerinin yabancı şirketlere peşkeş çekildiğini ileri sürerek bu konuda araştırma istediler. AP'li Enerji Bakanı Sezgin ise, yabancılara boraks madenlerinin işletme imtiyazının CHP'li Enerji Bakanı Hüdai Oral tarafından verildiğini ileri sürdü.

27 ocak

İşçiye ihanet

● AP iktidarı, büyük patronlara her gün *yeni yeni* imtiyazlar tanırken, işçinin bugüne kadar elde ettiği hakları geri almak için yeni teşebbüslere girişmektedir. Son olarak, Amerikalı bir danışmanın tavsiyesine uyularak «Kıdem Tazminatı» müessesesinin kaldırılmasını öngören bir kanun tasarısının hazırlandığı basında açıklandı. Teşebbüs işçi çevrelerinde büyük tepkiyle karşılandı ve *DİSK yayınladığı bildiride* «Bu suretle 20 yıldanberi işverenlerin sık sık ortaya attığı kıdem tazminatını kaldırma isteklerini nihayet AP iiktidarı gerçekleştirmiş olacaktır. Ancak unutmamak gerekir ki, devrimci işçiler tam bir cephe birliği halde bu tasarının karşısına dikilecekler ve her türlü demokratik direnme haklarını kullanacaklardır» dedi.

Eğitim çıkmazı

● **Halk çocuklarına eğitim imkânı sağlayamadığı için onları suni barajlarla okuma imkânından yoksun kılmak isteyen *iktidarın hazırladığı* yeni not sistemine karşı tepki şiddetleniyor. Mersin'den sonra İstanbul'da da öğrenciler ders boykotuna giriştiler.**

28 ocak

Kore Olayı

● **Bir avuç kahraman Vietnam'lıya karşı *yarım milyon* askeri, uçak gemileri, jetleri, napalm bombalarıyla rezil olan Amerika, bu defa Kuzey Kore'de dünya barışını tehdit eden yeni bir saldırganlıkta bulundu. Pueblo isimli bir Amerikan casus gemisi karasularına girdiği için Kuzey Kore gemileri tarafından tevkif edildi. Amerika, gemiye el konulmasını «savaş sebebi» sayacağını ilân ederek Kuzey Kore'ye tehditte bulunmağa başladı. Kuzey Kore ise, casusluk amacıyla karasularına giren gemiyi iade etmeyeceğini bildirdi. Amerika bu olaydan dolayı Kuzey Kore'ye *karşı savaş açarsa*, Uzakdoğu'da ikinci bir Vietnam yaratılmış olacaktır.**

Büyük tehlike

● Bir Amerikan B-52 uçağının Kuzey Buz Denizi üzerinden geçerken hidrojen bombalarını düşürmesi bütün dünyada telâş uyandırmıştır. Oysa, Türkiye'deki Amerikan üslerinden sık sık atom yüklü *B-52 uçakları* havalanıp inmekte ve bütün milletin hayatını tehdit eden bu tehlikeye karşı politikacılarımız seslerini çıkartmamaktadırlar.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Teşhisi doğru koyalım...

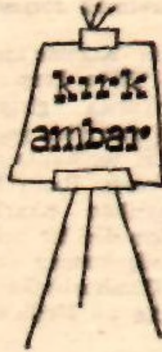
Daha iki hafta önce TİP'e «aşırı sol» **diye hücum ederken iktidarın olumlu gelişmesinden dem vuran CHP Lideri İnönü, geçen hafta büyük bir dönüş yaparak Türkiye'yi *bekleyen büyük tehlikelerden* söz açmış, bir kaç gün sonra da tehlikelerin neler olduğunu açıklamıştır. İnönü'ye göre,** «AP tarafından memlekette irtica geniş ölçüde teşvik edilmekte, irticaa müstenit bir seçim ve iktidar düzeni yaratılmak istenmektedir. AP. iktidarı, anayasayı değiştirecek çoğunluk sağlayıp adalet, ordu ve cumhuriyetin temellerini tam tersine çevirecek bir çaba içerisindedir.» **İnönü'nün bu kadar kısa zamanda hedef değiştirmesinde, muhakkak ki, sola karşı çıkışının partisinin sol kanadında yarattığı şiddetli tepki büyük rol oynamıştır. *Ancak, bu konuşmayı, sırf zevahiri kurtarmak* için yapılmış bir jest olarak kabul etmek de mümkün değildir. Nasıl olsun ki, irtica, seçim öncesinin oy hesabına dayanan müsamaha havası içinde gemi iyice azıya almış, ülkenin bütün değerlerine saldırmakta, baş istemekte, Türkiye'yi bugünden yarına bir kan banyosuna sürüklemek için elinden geleni yapmaktadır. Tehlike ortadadır... Bu bakımdan, İnönü'nün konuşması, üzerinde ciddiyetle durmayı gerektirecek bir önem taşımaktadır.**

Ancak bu meseleyi değerlendirirken, İnönü'nün yaptığı gibi «irtica» tehlikesini soyut olarak ele almak, bunu sadece oy hesabıyla yaratılmış ârızi bir gelişme saymak da çok büyük bir hatâdır. Çünkü irtica, başlıbaşına bir olay değil, sadece bir sonuçtur. İrticaa karşı sağlam bir tutum takınmak, ancak onu tahrik eden nedenlerin isabetli şekilde tesbiti ile mümkündür. Türkiye'de son yüzyılda irtica hareketleri daima emperyalist kuvvetler tarafından tahrik edilmiş, ulusal bağımsızlığa yönelen bütün devrimci hareketlerin karşısına bir tampon olarak çıkartılmıştır. Anadolu'da Mustafa Kemal İhtilâli'nin karşısına çıkartılan Anzavur İsyanı, emperyalistlerin sahneye koyduğu bir irtica hareketidir. Anti emperyalist ve sosyalist güçlerin çığ gibi geliştiği 1968 Türkiye'sinde ise böyle tutucu bir kuvveti emperyalizmin ihmal edebileceği düşünülebilir mi? İrtica, Türkiye'de emperyalizmin iktidara getirmeğe çalıştığı faşizmin en etkin unsurlarından biridir. Nitekim, bütün anti - emperyalist ve sosyalist hareketleri, toplantıları sabote edenlerin başında dinî duyguları istismar edilen cahil ve zavallı halk çocukları vardır. Bunlar, yabancı çıkar çevrelerinin ve onların Türkiye'deki işbirlikçilerinin hesabına en aşağılık, dinle imanla ilgisi bulunmayan kirli işlere âlet edilmektedir. Son İstanbul olayları, bunun en belirgin örnekleridir.

Kaldı ki, Türkiye gibi geri kalmış bir ülkede kitlelerin irticaa yönelmesinden tabii bir şey olabilir mi? Dünya nimetlerini tanımayan, tanısa bile tadamayan aç ve sefil insanların başka bir dünyada mutluluğa ermek için din istismarcılarının peşinde irtica hareketine katılması, kaçınılmaz bir neticedir. Emperyalizmin ve yerli işbirlikçilerinin insanlara bu dünyada insanca yaşama hakkı tanımayan sömürüsü sürüp gittikçe, Türkiye'de irticaın kökünü kurutmak mümkün değildir. Bu bakımdan, devrimci güçlerin birinci görevi, *netice itibariyle yine faşizmi getirecek olan* biçimsel devrim gösterileriyle zaman kaybetmek değil, bütün şer kuvvetlerinin iplerini elinde bulunduran emperyalizmi Türkiye'den kovmak ve aynı zamanda bu yüzkarası sömürü düzenine son vermektir. Aksi takdirde, emperyalizmin en güçlü örgütü olan NATO'ya «Evet!» diyenlerin irticaa karşı bütün direnişleri, yüzeyde kalan biçimde davranışlar olmaktan öte gidemeyecektir.

Demirel'in yemek dâveti

Senatörlere rozet verilmesi istendi

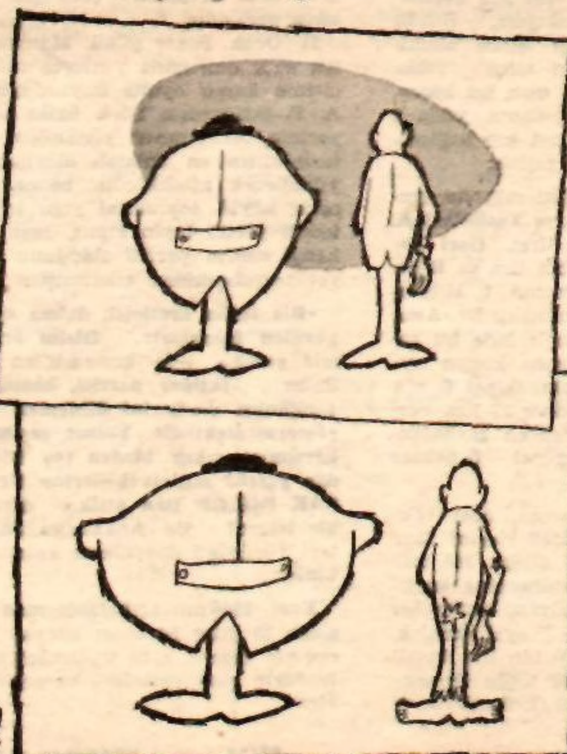

BİR YILDIR KİMSE İLGİLENMEDİ..

...BİN YILDIR KİMSE İLGİLENMEDİ!

İstanbul'da hayat pahalılığı 10 yıl içinde yüzde 91 arttı

FAŞİZM REJİMİ ZORLUYOR

Spor ve Sergi Sarayı'nı basanlardan biri yakalandıktan sonra . . .

Saldırgan gericilerin kullandığı molotof kokteyli şişelerinden biri polisin elinde...

Evet, Türkiye'de artık faşizm anayasa rejimini açıktan açığa zorlamağa başlamıştır. İktidarın başı Demirel istediği kadar **«muhalefetler iktidarları tenkit ederken bugün için ortada olmayan, emareleri bulunmayan mevhum ve mefruz hususlara istinat etme imkânlarını kaybetmişlerdir. Bunun yerine müşahhas vakalar, emareler, deliller ortaya koymaya mecburdurlar»** desin, Türkiye'de faşizme doğru doludizgin bir gidişin bütün emareleri, delilleri ve müşahhas vakaları ortadadır...

Son bir haftalık zaman parçası içinde açığa çıkan teşebbüsleri kâğıda dökme dahi, bu tehlikeli gidişi belgelemeğe yetecektir.

Eğer faşizm, egemen sınıflar hesabına iktidar sürüp ülkenin bütün imkânlarını büyük kapitalistlere peşkeş çekmek, emeği sermayeye sömürtmek, buna karşı direnen sosyalist hareketleri kitlelerin dini ve milli duygularını istismar edip her türlü zorbalığa başvurarak ezmek ise, ki başta Mussolini ve Hitler olmak üzere bütün faşist sergerdeler aynı yoldan geçmişlerdir, işte faşizme doğru gidişin müşahhas vakaları, emareleri ve delilleri:

Bugüne kadar bir takım sinsice alınmış, kararlar ve girişilmiş tasarruflarla egemen sınıflar hesabına hükümet etmeğe çalışan AP iktidarı, bir süre önce parlamentodan geçirdiği Yetki Kanunu ile hükümete kanun niteliğinde kararnameler çıkartma yetkisi tanımış ve Mussolini'ye tanınan yetkilerle eşdeğerde olan bu yetki sayesinde Demirel devlet parasıyla özel sektörü ihya etmek imkânına kavuşmuştu...

● Her şey egemen sınıfların çıkarı için...

Önceki hafta iktidarın himayesinde düzenlenen Sanayi Kongresi'nde açıklanan Sanayii Geliştirme Kanunu Tasarısı ise tıpkı Mussolini İtalyası'nda olduğu gibi memleketin ekonomik bakımdan egemen sınıflar kontrolundaki korporasyonlarla yönetilmesini öngörmektedir. **(Bu tasarı hakkında geniş bilgi 6. sayfamızdadır.)**

Onun hemen ardından geçen hafta işçilerin **«kıdem tazminatı»** müessesesinin kaldırılmasını öngören bir başka tasarı açıklanmıştır. Amerikalı bir danışmanın tavsiyesine uyularak hazırlanan tasarıya göre, sözümona bir **«işsizlik sigortası»** ihdas edilecek, buna karşılık işçilerin işten çıkarılmaları halinde işverenler **«kıdem tazminatı»** ödeme yükümlülüğünden kurtulacaklardır. Tasarı, her haliyle, işçiye ihanet belgesidir. Çünkü kıdem tazminatı, işçinin bir işyerinde geçen emeğinin karşılığıdır, işveren tarafından işçi lehine yapılan zorunlu bir tasarruftur. Yeni tasarı ise, işçinin bu hakkını işverene yedirmekte, üstelik işverenlerin işçiyi diledikleri zaman işten çıkartmalarını önleyen bir müeyyideyi de ortadan kaldırmaktadır.

AP'nin egemen sınıflar hesabına iktidar sürdüğünü, ülkenin bütün imkânlarını büyük kapitalistlere peşkeş çektiğini, emeği sermayeye sömürttüğünü ispatlamak için şu üç tasarıya şöyle bir göz atmak dahi kâfidir.

Ama egemen sınıflar bununla da yetinmemekte, şu müdürlüğünden müteahhitliğe, oradan da iktidara yükselttikleri Demirel'den çok daha başka şeyler istemektedirler. Çünkü bu vurgun ve soygunun tehlikesizce sürdürülebilmesi, bir takım engellerin ortadan kaldırılabilmesine bağlıdır. Nedir bu engeller? Bir kere Türkiye'de gelişmekte olan sosyalist hareket vardır. Anayasa müesseseleri vardır. Devrimci güçler vardır...

Demirel, sınıfına tam anlamıyla hizmet etmek istiyorsa, bütün bu dirençleri ortadan kaldırmak, **«dikensiz bir gül bahçesi»** yaratmak zorundadır.

İşte, Seçim Kanunu'nun değiştirilmesi, TİP'e karşı suçlama kampanyasına girişilmesi, İstanbul'da sosyalist gençlerin düzenledikleri toplantılara baskınlar yapılması, Basra Körfezi'nde Amerikan çıkarlarının korunması için dinî bir pakt kurulmasının söz konusu olduğu bir sırada Cumhurbaşkanı Sunay'ın Mekke ve Medine'yi ziyaret ederek emperyalizmin Ortadoğu'daki bir numaralı ajanı Kral Faysal ile flört etmesi, hep bu hesaba dayanmaktadır.

Süleyman Demirel, basın toplantısında, Seçim Kanunu'nun değiştirileceğini açıklamıştır. AP iktidarı, Seçim Kanunu'nu değiştirerek bir taşla iki kuş vurmak istemektedir. Milli bakiye sistemi kaldırıldığı takdirde, TİP'in temsil ettiği sosyalist hareketin mecliste grup olarak temsil edilmesi önlenecek; hattâ gerekli üçte iki çoğunluk sağlanırsa anayasa dahi değiştirilecektir.

● Faşizmin vurucu kuvveti irtica «baş» istiyor!

Nitekim bir süreden beri iktidarla flört havası içinde bulunan İnönü de, geçen hafta AP'nin niyetlerine bu teşhisi koyarak **«İktidar, anayasayı değiştirecek çoğunluk sağlayıp adalet, ordu ve cumhuriyetin temellerini tam tersine çevirmek çabasındadır»** demiştir. İnönü'ye göre, memlekette irtica geniş ölçüde teşvik görmekte ve irticaa müstenit bir seçim ve iktidar düzeni yaratılmak istenmektedir.

İki hafta önce sola şiddetle çatan İnönü birdenbire yüzseksen derecelik dönüş yaparak sağa karşı hücuma geçmiş **«milli mücadele devrinde olduğu kadar gelecek günler önemli ve tehlikelidir»** diyerek tehlikenin önemine dikkati çekmiştir.

Gerçekten de Türkiye'de faşizmin en güçlü silahı olan irtica cumhuriyet tarihinde görülmemiş ve pervasızlıkla harekete geçmiş ve işi **«baş»** istemeğe kadar vardırmıştır. Öyle ki, istenen başlar arasında, bizzat İnönü'nün damadı **Metin Toker**'in de başı vardır.

TÜTÜN KAVGASI VE, YASAK BÖLGE

1946'dan beri, bir başkaldırma hareketinin çoşkusu içinde, I. Kurtuluş Zafer'ine ihanet eden bürokratlara elinin tersiyle vurmanın bilincini yaşıyan Ege toprağının insanı, iradesinin aydınlığına açılan kapıya dayanmıştır. 46'nın açıkalanlarında, bürokrasiden 23 yıllık yönetimin hesabını isteyen yüzbinler, bugün aynı bilinçle egemen sınıfın partisinin karşısına dikilmiş soruyor:

— Bizi, tütünümüzü yok pahasına kapatan tüccarla başbaşa mı bırakacaksınız?

— Emeğimizi sömüren 91 firma karşısında Türk halkı adına söyliyecek sözünüz yok mu sizin?

İktidar partisinin elliye yakın Egeli milletvekilinden bir tanesi olsun. Manisa'da açık oturum düzenleyen tütün üreticisinin karşısına çıkmak cesaretini neden bulamamıştır? Çünkü bu milletvekilleri, kurduğu sömürme mekanizmasının arkasına çekilip, devletin açtığı krediyle halkı soyan liman burjuvazisinin sözcüsü durumundadır. Çünkü bu milletvekilleri, tütün üreticisinin içine sıkıştığı koşulların parlamentoda görüşülmesini engellerken, **«Biz müstahsille tüccarı eşit ve karşılıklı faydalanma esasında birleştirmek istiyoruz»**dan ibaret olan bir anlayışla şartlanmışlardır. Ama bu nasıl eşitlik ve nasıl karşılıklı faydalanma esasıdır ki, 1964 üretim yılında, 91 ihracatçı firmanın kâr hanelerine net 292 Milyon 558 bin 678 lira bağışlanırken, 227 bin tütün üreticisinin eline 50 Milyon 620 bin 640 lira geçmesi karşısında susulabilmektedir. Bütün masraf ve emek karşılığı içinde olmak üzere bir üretici ailenin eline yılda 2691 lira geçmesi demek olan bu hesap, her tütün ihracatçısı firmanın yılda 3 milyon 214 bin 931 lira net kâr sağladığı gerçeğini de beraber getirir.

Nitekim, Tütüncüler Federasyonu yayımladığı bültende, **Türkiye Tütünleri A. Ş.** nin 6 Milyon 335 bin lira; **Gari Tabacco**'nun 9 milyon 479 bin lira ve **Etablisement Tabaccos** firmasının 1 Milyon 55 bin lira kâr ettiği yazılmaktadır. Ama gelin görün ki, kâr hânelerinde bu rakamların yazılı bulunmasına karşın aynı yıl birinci firma 19 bin, ikinci 6 bin 800, ve sonuncu firma sadece 27 lira vergi ödeyerek A.P.'nın karşılıklı faydalanma esasına (.) güzel, güzel örnekler vermişlerdir.

Kredi açısından da durum, özel sektör sevdasının bütün özelliklerini taşımaktadır. 454 bin üretici aileye 241 milyon 59 bin lira kredi verilmesine karşılık, 91 firmaya 600 milyon; başka bir anlatışla, aile başına 561 liraya karşılık, firma başına 6 milyon 600 bin lira kredi sağlamıştır. Ayrıca, bu 91 tütün firmasının, her yıl yaklaşık olarak üretimin % 15'ini ıskartaya ayırmak suretiyle sonradan kilosunu en çok 40 kuruştan alıp, en az 11-12 liradan ihraç etme oyunu da üreticinin sırtından çıkarılan bir çeşit hava parasıdır.

21 Ocak Pazar günü, Manisa'da yapılan açık oturumda yüzlerce tütün üreticisinin kamu oyuna duyurduğu gerçek, A. P. iktidarının Türk halkı tarafından yerinin belirlenmesi yönünden de yakın tarihimizin en anlamlı olaylarından sayılabilecek niteliktedir bence. Az topraklı köylü, toplumsal yapı içinde hem kendi yerini tayin etmiş, hem A.P. nin hangi sınıfın partisi olduğunu kendi hayat tecrübesinden çıkarmıştır.

«Biz tütün üreticisi, daima ezilen, hor görülen insanlarız. Bizim örgütlenmemiz gerek.» diye konuşabilen bir Veli Bakır... **«İktidar partisi, sömürülen tütüncünün dertlerini dinlemek zahmetini göstermemektedir. Yalnız seçim zamanı karşımıza çıkıp bizden rey istiyen iktidar partisi milletvekillerine Ege'yi YASAK BÖLGE ilân ettik.»** diye çekilen bir telgraf... Ve Ankara'ya doğru alınteri yürüyüşü düzenleme kararı alan onbinler...

Evet, 1946'nın açıkalanlarında bürokrasiden 23 yılın hesabını isteyen Ege toprağının insanı, ayni toplumsal ağırlık ve iradeyle burjuvazinin karşısında yerini alıyor.

Şükran KURDAKUL

DOĞU GECESİ'NDE ARBEDE
— Asit buharından göz gözü görmüyor —

İrtica hareketinin bayraktarlığını yapan Bugün Gazetesi'nde bir kadın yazar **«Metin Toker ki dinsiz bir kâfirdir şeriatımızca onun katli vâciptir»** derken Mehmet Şevket Eygi de aynen şunları yazmıştır:

«Önümüzdeki aylarda büyük hadiselere şahid olacağımızı zannediyorum. Türkiye kendisini bekliyen tarihi dönüm noktasına hızla yaklaşmaktadır. İki kuvvet kozlarını paylaşmak durumundadır. Türkiye halkının komünizme ve Moskof esaretine olan hıncı Endonezya müslümanlarınınkinden aşağı değildir. Türkiye'yi Sovyet peyki olarak görmektense, bu aziz topraklar üzerinde kızılordu çizmeler görmektense ölmeye ve öldürmeye hazırız»

• Asitli, silahlı, sopalı zorbalar toplantı basıyor

Gerçekten de, faşizmin harekete geçirdiği irtica kuvveti, öldürme talimlerine şimdiden başlamıştır. Geçen hafta önce İktisat Fakültesi Talebe Cemiyeti'nin düzenlediği «Aşıklar Günü», daha sonra da Fikir Kulüpleri Federasyonu'nun düzenlediği **«Doğu Gecesi»**, tıpkı *Hitler'in S. A.'ları gibi teşkilat*landırılmış sopalı, tabancalı molotof kokteylli zorbalar tarafından basılmıştır.

MOLOTOF KOKTEYLİ
Bugün asit, yarın bomba...

Gerici gazetelerin tahrikçi yayınlarıyla yaratılan hava içerisinde Doğu Gecesi'nin yapılacağı gün baskın hazırlıklarına MTTB Lokali'nde başlanmıştır. Lokale çağırılan çoğu AP Gençlik Kolları'na ve gerici kuruluşlara bağlı gençlere AP İl Gençlik Kolu Başkanı İbrahim Çetinkaya, toplantı basmakla ün yapmış olan AP'nin fedailerinden Nurettin İspir ve Ali İhsan Okçu, solculara karşı ölüm kalım mücadelesinin başladığını bildirmişler, Doğu Gecesi'nin ne bahasına olursa olsun basılacağını ve toplantının yaptırılmayacağını söylemişlerdir. Bundan sonra hepsine cop büyüklüğünde sopalar, tabancalar, asit ve amonyak dolu şişeler dağıtılmış, daha sonra faşizmin silahlı kuvvetleri Doğu Gecesi'nin yapılacağı Spor ve Sergi Sarayı'na sevkedilmiştir.

Toplantıda bir karışıklık yaratmaması için AP'li fedailere yakalarına görünecek şekilde toplu iğne takmaları, birbirlerini tanımak için **«Harekât»** kelimesini parola olarak kullanmaları tenbih edilmiştir. Bu arada, orta yaşlı saçları dökük bir şahıs, **«Kahrolsun komünistler»** diye bağırınca bombaların patlatılmağa başlanacağını baskın ekibine tebliğ etmiştir.

150 kadar zorba, el altından temin ettikleri dâvetiyelerle Spor ve Sergi Sarayı'na girmeğe muvaffak olmuşlar ve dinleyicilerin arasına yerleşmişlerdir. Diyarbakır ekibi gösteri yaparken verilen talimat üzerine bir anda Molotof kokteylleri patlatılmağa başlanmıştır. Eczacılık Fakültesi ve Kimya Fakültesi'nde sağcı öğrenciler tarafından doldurulduğu tesbit edilen konyak şişeleri kırılınca ortalığı kesif bir kırmızı nitrik asit dumanı ve amonyak kokusu kaplamıştır. Öldürücü niteliği olan nitrik asit dumanının ortalığa yayılması üzerine salon karışmıştır. Bu arada dışarıdan atılan taşlarla camların kırılması da karışıklığı arttırmıştır. Zorbaların elebaşılarından olduğu tesbit edilen Nurettin İspir, toplantıyı düzenleyen gençler tarafından yakalanınca tabancasına davranmış iki el ateş etmiştir. Çıkan kurşunlarla İsmet Kalyoncu ve İsmail Ali Kestaneci adındaki iki genç hafif yaralanmıştır. Zorbaların elebaşılarından Ali İhsan Okçu da, muşta ile dinleyicilerin üzerine saldırmış ve Erol İnan *adındaki genci gözünden yara*lamıştır.

• Devletin polisi zorbaları açıkça koruyor...

Zorbalar ortalığı karıştırdıktan ve toplantıyı sabote ettikten sonra dışarı çıkmışlar ve kapıda teşvikçiler tarafından **«Gazanız mübarek olsun»** diye karşılanmışlardır.

Olaylar cereyan ederken As Sineması yanında parkeden 34 EK 628 plâkalı taksideki bir *şahsın zorbalara talimat gön*derdiği, ayrıca sık sık Sergi Sarayı'na telefon edilerek olay hakkında bilgi istendiği tesbit edilmiştir.

Olay yerinde bulunan ve çoğunun yaka numaraları çıkarılmış olan toplum polisleri, öldürücü nitelikteki nitrik asit kullanıldığı ve bu fiil Türk Ceza Kanunu'na göre en az 20 yıl hapsi gerektirdiği halde zorbalık hareketi karşısında büyük bir kayıtsızlık göstermiş ve âdet yerini bulsun diye yedi kişiyi yakalayarak karakola sevketmiştir. Ortada suç delili nitrik asit şişeleri ve kurşun kovanları bulunduğu halde, başta Nurettin İspir olmak üzere yedi zorba ikamete rapten serbest bırakılmışlardır. Açıkçası, polis zorbaları himaye etmiştir.

Ertesi gün sağcı gazeteler, baskın olayını büyük bir zafer gibi yansıtmışlar ve zorbaları daha vahim olaylara girişmek için teşvik etmişlerdir.

İstanbul'da kaba kuvvet gösterileri devam eder ve islâmın zaferi üzerine fetvalar verilirken, Cumhurbaşkanı C. Sunay Suudi Arabistan'da lâik bir devletin temsilcisi olduğunu unutmuş görünerek kutsal sayılan yerleri ziyaret etmiş ve sağcı gazeteler **«Hazreti Muhammed'in kabrinin altın kapısı ilk defa Sunay için açıldı»** şeklinde manşetlerle islâmın zaferini kutlamışlardır.

Artık açıkça görülmektedir ki, Amerikan emperyalizmi ile işbirliği halindeki egemen sınıflar *Türkiye'de* **«Sola açık»** anayasa düzenine son vermek için her çılgınlığa cüret edeceklerdir. Bir yandan Seçim Kanunu'nu değiştirip gerekli çoğunluğu sağlayarak Anayasayı değiştirmek için çalışırken, öte yandan da seçmen çoğunluğunun desteğini sağlayamama ihtimaline karşı kanun dışı zorbalık hareketlerini teşvik edeceklerdir. Seçim Kanununu değiştirmezlerse, yada değiştirdikleri halde sol kuvvetlerin daha güçlü olarak parlâmentoya girmesini önleyemezlerse, bugünden S. A. kıtaları gibi yetiştirdikleri aldatılmış halk çocuklarını kanlı maceralara sürükleyecekler, tıpkı Hitler Almanya'sında ve Mussolini İtalyasında olduğu gibi sivil yada askeri bir faşizmin tam kadro halinde iktidara çöreklenmesi için gerekli ortamı yaratacaklardır.

Demirel'in kırık dökük cümlelerle, türlü çeşitli sözlerle yaptığı demokrasi edebiyatına rağmen çıplak gerçek budur.

Müşahhas vak'alar, emareler ve deliller ortadadır. Faşizm dolu dizgin ilerlemekte, rejimi zorlamaktadır.

TİP, ilerici partiler konferansına niçin katıldı?

Sosyalist muhalefeti ortadan kaldırmak için her fırsattan faydalanmağa çalışan AP iktidarı, Türkiye İşçi Partisi'nin Roma'da toplanan ilerici partiler konferansına katılmış olmasını da istismar ederek parlâmentoda **«komünistliğinin açığa çıktığı»** gerekçesiyle TİP'in kapatılmasını istemiştir. Ayrıca, AP taraftarı gazeteler de bu yönde şiddetli bir kampanya açmışlardır.

TİP adına toplantıya katılan Genel Sekreter Rıza Kuas ve Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Sadun Aren, Roma'dan döndükten sonra bu konuda şu açıklamayı yapmışlardır:

«1. Partimiz bahis konusu toplantıya, İtalyan Sosyalist Proleter Partisi tarafından ve bir üyelerini göndermek suretiyle davet edilmiştir. Bu zatla yapılan konuşmalarda, toplantının Akdeniz'i emperyalist üsler ve müdahalelerden arındırmak ve böylece Akdeniz'i bir barış gölü haline getirmek hedefini güttüğü tesbit edilmiştir. Bilindiği gibi partimiz, öteden beri emperyalist üsler ve müdahaleleri, memleketimizin bağımsızlığı emniyeti ve demokratik bir ortam içinde hızla kalkınması için en büyük tehlike olarak görmekte ve buna karşı devamlı bir mücadele vermektedir.

Ayrıca toplantıda, Kıbrıs **Meselesi'nin de bahis konusu edileceği düşünülmüştür. Bunlardan ötürü, partimizin toplantıya iştirak etmesinin mahzurlu olmak şöyle dursun, memleketimiz için yararlı olacağı sonucuna varılmıştır.**

2. Toplantının Maksadı:

Akdeniz'deki bütün antiemperyalist ve barışçı güçlerin iştirak edeceği büyük bir konferans gündemi hazırlamaktı.

3. Toplantıya Akdeniz'de kıyısı olan 11 memleketten 15 parti iştirak etmiştir. Bunların dört tanesi komünist partisidir. Fransız Komünist Partisi de bir müşahit göndermiştir. Diğer on parti Arap ülkelerinin milli kurtuluş partileri ile sosyalist partileridir.

4. Toplantı «gizli» değil, «kapalı» olmuştur. Kapalı olmasının nedeni de, ihzari mahiyette olması ve özellikle konferansa *davet edilecek kuruluşlar hakkında üyele*rin bu kuruluşları incitebilecek sözler söylemeleri ihtimalidir. Nitekim üç ay sonra toplanması kararlaştırılan asıl konferans açık olacaktır.

5. Toplantıda partimiz aktif bir rol oynamış, Amerikan emperyalizmi, NATO, Arap-İsrail Savaşı, Kıbrıs ve Faşizm hakkında kamuoyumuz tarafından iyice bilinen fikirlerini açıklamış ve gündemin tesbitinde katkıda bulunmuştur.

6. Toplantıda Kıbrıs Meselesi tarafımızdan ortaya atılmış ve çözümün «üsler ve askerden arınmış, tarafsızlaştırılmış, güvenliği milletlerarası garantiye bağlanmış bağımsız ve federatif bir Kıbrıs» olacağı ifade edilmiştir.

TİP, devlet olarak da, parti olarak da yüzde yüz bağımsızlığı her şeyin üstünde tutar. Görüş ve fikirlerini yurt içinde de, yurt dışında da aynı açıklık ve samimiyetle savunur. Dostun ve düşmanın bunu böylece bilmesi lâzımdır.»

Üç ay sonra yapılacak konferans gündemi de şöyle açıklanmıştır:

«1. Arap ülkelerine karşı yapılmış olan İsrail saldırısının sonuçlarını ortadan kaldırmak, işgal edilmiş topraklardan askerlerin çekilmesini, özellikle Filistin halklarının haklarını garanti eden bir çözüm bulmak.

2. Yunanistan, İspanya ve Portekiz'deki faşizmle ve halkların serbest gelişmelerine ve demokrasiye karşı yapılacak dış müdahalelerle mücadele etmek.

3. Akdeniz'deki NATO üslerinin ve diğer Amerikan üslerinin kaldırılması, 6. Filo'nun çekilmesi, Atlantik Paktı ve Akdeniz memleketlerini Amerikan emperyalizmine bağlayan diğer paktların kaldırılması için mücadele etmek.

4. Ekonomik ve sosyal alanda yeni ilişkiler için gayret etmek, sömürgecilik ve yeni sömürgeciliğin her çeşidi ile mücadele etmek.»

TÜRLÜ ÇEŞİTLİ...

- **Gök kubbeyi indirmedik. Ne yaptık, dedik ki, milletin karşısına çıktık... Kanunsuz olarak çıkmamış, kanunsuz olarak çıkmış, huzurunuzda söylüyorum bu kanunsuz değildir.**
- Garip bir iştir. Yunanistan'ı tanıma tanımama meselesi gariptir. Sefir orada, siz... bugün buna tanımaya imkân yok, tanıma keyfiyeti, tanımama keyfiyeti, bu tanıma mânasına geliyor ve bu tanımadır.
- **Sulhçü ve âdil bir çözümyolu bulmak için kararıyız Nihai çözüm nerede? Nerede buluruz, onu söyleyemem. Arayacağız, nerede bulursak...**

Türkiye'de Faşizmi Kuracak Olan Tasarıyı Açıklıyoruz!

VEHBİ KOÇ
Herşey mutlu azınlık için

SÜLEYMAN DEMİREL
— Sınıfına vurgun kapısı açıyor —

MEHMET TURGUT
Türkiye'de faşizmin korporasyonlarını kurmaya doğru...

● «Sanayii Koruma Tasarısı» Meclis'ten de geçerse, devletin bütün imkânları faşist korporasyonlarına benzer organlarla kapitalistlere peşkeş çekilecek ve devlet içinde devlet kurulacaktır.

Türkiye'de faşizmin ekonomik yönden nasıl kurulacağını gösteren bir tasarı AP iktidarının da desteğiyle Sanayi Kongresi'nden geçtiği halde nedense basında pek yankı yapmadı. Oysa, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği tarafından hazırlatılan **«Türkiye Sanayiini Koruma ve Geliştirme Kanunu Tasarısı»** aynı şekilde parlamentodan da geçtiği takdirde, Türkiye, tıpkı Mussolini İtalya'sında olduğu gibi, kapitalistlerin kontrolunda tamamen korporasyanlar tarafından yönetilen bir ülke haline gelecektir.

Tasarı, Sanayi Kongresi'nde herhangi bir ilâhiyat kongresine taş çıkartacak bir mizansen içinde görüşülmüştür. Yeşil örtülü masalar, yeşil rozetler ve bol bol **«Cenabıallah»** kelâmı... Önceki Cuma günü saat 11.30'da topluca namaz kılmak için verilen aradan sonra yapılan konuşmalarda Başbakan Demirel iki, Sanayi Başkanı Mehmet Turgut beş defa **«Cenabıallah»** demiş, Odalar Birliği Genel sekreteri Necmettin Erbakan da, Konuşmasını ilginç bir dil sürçmesi ile **«Cenabıallah duamızı kabul etsin»** diye bitirmiş ve bu dilek kongre üyeleri tarafından **«âmin»** sesleriyle karşılanmıştır.

Vehbi Koç gibi büyük kapitalistlerin teşvikleriyle hazırlanan ve küçük sanyicilerin tenkitlerine rağmen kongreden geçen tasarının maddelerine şöyle kısaca göz atmak dahi, Türkiye'deki özel sektörün cüretkârlığını açıkça ortaya koymaya yetecektir.

Tasarı ile, devlet bütçesinden veya kaynaklarından yılda bir milyarı aşan bir para ile vergi koyma ve kaldırmaya kadar uzanan yetkiler, özel teşebbüs ağalarının kontrol ettiği bir teşekkülün emrine verilecektir. Bu paranın dağıtımı, denetimi hep özel teşebbüsün kontrolunda olacaktır. Sanayi ile ilgili bütün yetkiler özel teşebbüsün kontrol ettiği komite tarafından kullanılacak, bu ağalar isterlerse yol, su, bina, telefon, lâboratuvar gibi tesisleri kurup, gözünün rengini beğendikleri bir müteşebbise 99 yıl vâde ile ve bedelsiz olarak tahsis edebilecekler, üstelik bu müteşebbisi arzuladıkları vergilerden tamamen muaf tutabileceklerdir... Hattâ bu tasarı ile özel sektöre kendi ithal kotasını yapmak ve beğendiği müteşebbise yapacağı ithalat için avans olarak döviz vermek yetkisi dahi tanınmaktadır.

Tasarı ile mekanizma şöyle kurulmaktadır:

Yedinci maddeye göre, en çok beş bakandan meydana gelecek bir Türkiye Sanayii Yüksek Komitesi kurulacaktır. Görünüşte teşkilâtın en yüksek merci budur. Ama gerçek başka türlüdür. Bu yüksek komite yetkilerini, Türkiye Sanayii Geliştirme Komitesi'ne aktaracaktır. İşte, istediğini milyoner, istediğini müflis yapabilecek, vergi kaldırılabilecek, devlet kesesinden milyarlar dağıtabilecek esas yetkili organ budur. Ve çoğunluğunu özel sektör temsilcileri meydana getirmektedir. Bu organda hükümetin 4, özel sektörün ise 6 reyi vardır. Üstelik bu kurul tarafından teşkilatın genel sekreteri inha edilmektedir. Özel teşebbüs mensubu olacağı şüphe götürmeyen bu genel sekreter, beş bakanla birlikte Türkiye Sanayi Yüksek Komitesine üye olacak ve raportörlük yapacaktır. Sanayii Geliştirme Komitesini ele geçirecek bir kaç kalantorun eline verilmekte ve muhtemelen bir klik Türk ekonomisi üzerinde devlet parası ile imparatorluk kurmaktadır.

Tasarı ile bir de Sanayi Danışma kurulu ihdas edilmektedir. Danışma Kurulu, fiiliyatta danışılmak için değil, **«hık»** demek içindir. Çünkü bu kurulun 25 üyesini de, özel sektörün altıya dört çoğunlukta olduğu Sanayii Geliştirme Komitesi seçecektir!

Tasarının 14 ve 16'ıncı maddeleri, elektiriği, suyu, yolu telefonu, kanalizasyonu, gazı araştırma laboratuarı kantini devlet tarafından kurulacak tesislerin 99 yıl ile bedelsiz olarak beğenilen müteşebbise verilebilmesi imkânı sağlanmaktadır. 21 inci maddeye göre sanayi için özel bir dış ticaret rejimi düzenlenecek, müteşebbislere döviz avansı dahi verilebilecektir.

23 üncü maddeye göre, beğenilen müteşebbisler vergi, resim ve harçlardan sürekli veya geçici olarak muaf tutulabileceklerdir. Bu aslında, meclisin vergi koyma ve kaldırma yetkisinin özel sektöre devri anlamını dahi taşımaktadır. Tasarının en ilginç maddelerinden biri 39'uncu maddedir. Bu maddeye göre, devlet kaynaklarından yılda bir milyar lirayı kullanacak olan Sanayii Koruma ve Geliştirme Teşkilâtı, 1050, 2490 ve 3460 sayılı kanunların ve Sayıştay'ın denetimine tâbi değildir. Ağalar haklı olarak denetimi sevmemektedirler. Hattâ Sanayi Kongresinde Odalar Birliği Genel Sekreteri Necmettin Erbakan, teşkilâtın denetçilerinin **«polis gibi»** hareket etmiyeceklerini söylemiştir.

Tasarının 24'üncü maddesi, Sanayii Geliştirme Komitesi emrine verilen fonları sıralamaktadır. Maddenin (A) fıkrası şöyle başlamaktadır:

«Türkiye'de ve Türkiye dışında Türk sanayii yararına ve her ne adla olursa olsun Türkiye Devleti tarafından veya Türkiye Devleti adına ve Türkiye Devleti Emrine açılmış veya açılacak bütün kredi fonları, kaynakları ve imkânları Türk Sanayi Kredileri Fonu'nda toplanır.»

Özel sektörün ne kadar akıllı olduğunu bu madde pek güzel göstermektedir. El konulacak fonlar yine de bundan ibaret değildir. 933 sayılı yetki kanununun uygulanması için ayrılmış 343 milyon lira da Geliştirme Komitesi'nin emrine verilmektedir. Bu da yetmemiş olmalı ki, bir ayrı fıkra daha konulmuş ve her yıl bütçeye konulacak 100 milyon liranın da fona eklenmesi öngörülmüştür. Yönetim giderleri adı ile ayrı bir madde ile bütçeden her yıl bir 10 milyon liracık daha alınması imkânı konulmuştur.

Tasarının 4 üncü maddesine göre **«sanayi ile ilgili diğer mevzuatın bu kanundaki koruyucu ve geliştirici hükümlere aykırı olması halinde bu kanun hükümleri»** uygulanacaktır.. Yani bu bir nevi anayasadır... Eh bu kadar imkân seferber edildikten sonra şu montaj sanayii rezaleti önlenir ve Türkiyede de biraz sanayie benzer şeyler doğar, denilebilir. Ama bu da hatâ olacaktır. Çünkü tasarının üçüncü maddesindeki **«Sınai faaliyet»** tarifi montajcılığı da kapsamaktadır...

Özel sektörün Türkiye için kalkınma formülü işte bu tasarıda yer almaktadır. İhtiyaç içinde bunalan milyonlardan ve millî kaynaklardan bütçeye toplanan milyarlar, üç beş **«müteşebbis»**in emrine tahsis edilecek, onlar da bu paraları istedikleri **«müteşebbisler»**e dağıtacaklardır. Bununla da kalmıyacaklar, devlet parası ile tesisler kurup mülkiyetini istedikleri kimselere hediye edeceklerdir.

Tasarıya bakılırsa Türk özel teşebbüsünün devletten başka bir gelir kaynağı yoktur. Bu sistemin adına **«özel teşebbüs eliyle kalkınma»** diyenler vardır. Aslında ise bu sistem devlet parası ile üç beş kişiyi zengin etmekten başka bir şeye yaramıyacaktır.

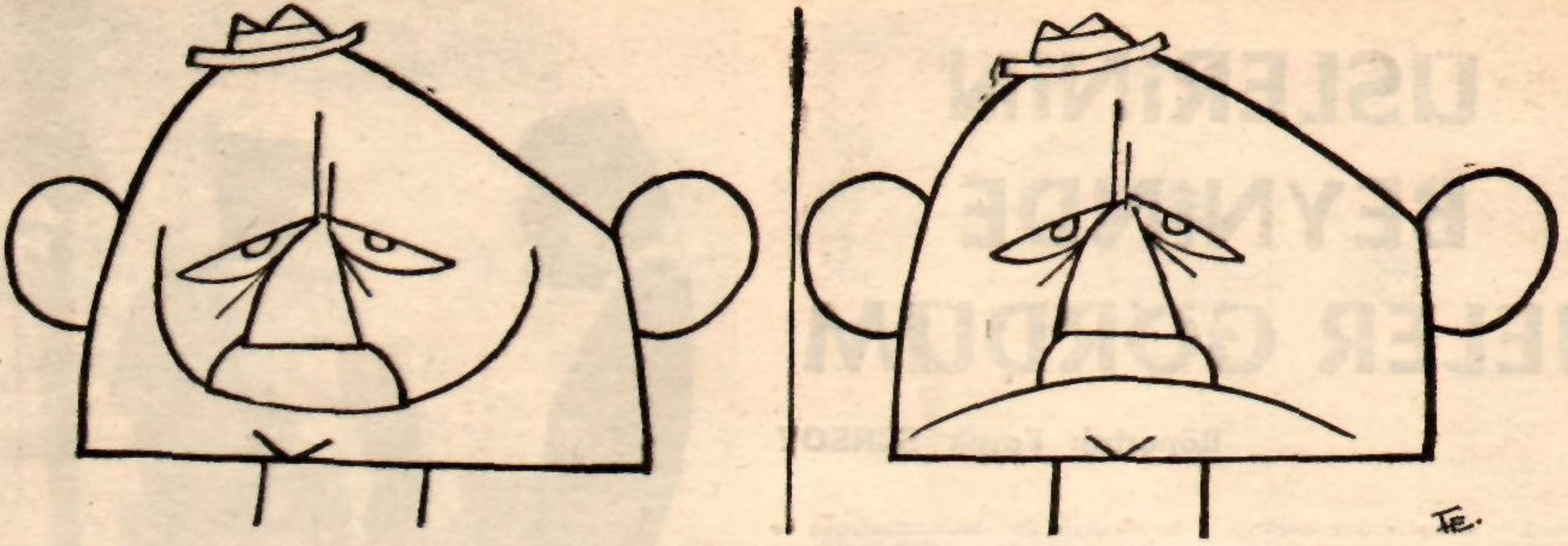
Görünüşe göre hükümet tasarıya taraftardır. Tasarının hazırlanışına TBMM Sanayi komisyonunun AP'li başkanı Arif Hikmet Güner ile AP'li üye Afyon Milletvekili İhsan Ulubahşi de katılmışlardır...

Bu teşebbüsün en önemli yanı, Mussolini'nin İtalya'da yaptığının üç aşağı beş yukarı Türkiye'de de tekrarlanmasıdır. Devlet içinde korporasyonlar yaratılmakta, dizginler sermayenin eline verilmektedir.

PAŞA ÇAYI

İnönü bir Tevrat peygamberidir... Bakmayın siz ded-şâhi gülüp ettiğine! Tepeden tırnağa gazaptır... O ki, Firavun'un elinden halkı kurtarmıştır... Ve halk ki, nankördür, anlamaz... Çünki kör olmadığı için nankördür ...Ve körlüğü ekmek-körlüğü, yani NAN **körlüğüdür... Anlamaz İnönü'nün kendini aç bırakmışlığının ne büyük nimet olduğunu... Ve onun içindir ki, İnönü kızmıştır... Ve demiştir ki:** Ey halk, madem anlamadın seni açlığa kurtarmışlığımı, ben seni öyle bir yesirliğe salayım ki, daha kırk yıl benden medet um!... **Ve halkı yeniden Firavun'un eline teslim etmiştir... Ve kırk yıl değil, 1947'den 1964'e, demek onyedi yıl sonra, yeniden Kurtarıcılığa özenip, Firavun'un karşısına dikildiğinde.** Ya Johnson, kavmimi azad etmezsen, yeni bir dünyada yerimizi buluruz! **diye gözdağı verdiğinde, Firavun kendisini** Haydi canım sen de! **ünlemiyle başından savmıştır... Bunun üzerine gazaba gelen İnönü asâsını yere vurup,** Ortanın Solu! **diye höykürdükte, yer yarılıp alaca bir su akmağa başlamışsa da, halk bunun adına** Paşa Çayı **deyip değil içmek, semtine bile uğramayınca, gazabı yedi kat göğe varmıştır... Ve şimdi bu yüzden Tanrının günü Paşa Çayı'na çivileme atlayıp, sağ yakadaysa sola geçip sağın üstüne, sol yakadaysa sağa geçip solun üstüne şimşekler ve temel-çivileri yağdırmaktadır... Ve İnönü ki, ak saçlarıyla gösterdiği bu insan-üstü celâdete saygılanmamak mümkün değildir, vec'd içinde olsa da, bir gözü ve bir kulağıyla Firavun'u izlemektedir ...Ve Firavun ki, İnönü'nün Musa'lığını gayri yitirdiğini ve Paşa Çayı'nın Kızıl** Deniz **olmadığını bilir, o yüzden de o yana bakmaz hiç... Ve bu da İnönü'nü büsbütün kahretmektedir... Ama Firavun da neylesin ki!... Çünkü görmektedir ki, Türk Halkı'nın cümle Yeşil ve Kızıl ırmakları ve Sakarya'ları** Kurtuluş **yönünde gürül gürül akmaktadır...**

Can YÜCEL

İNÖNÜ'nün BU GECE NE SÖYLEYECEĞİ BELLİ OLMAZ!...

NATO VE BASRA PAKTI

Hüseyin BAŞ

İnönü'nün NATO yanlısı konuşmasının enine boyuna tartışıldığı bir sırada Wilson Hükümeti'nin İngiliz ekonomisini ayakta tutmak amacıyla giriştiği bir dizi tedbirin, sonuçları itibariyle birdenbire Türkiye'ye kadar uzanması, CHP Lideri için *talihsiz bir durum yaratmıştır.*

Gerçekten de, NATO'nun orasının burasının değiştirilmesi şartı ile Türkiye için vazgeçilmez olduğu düşüncesini savunanlar, Başkan Johnson'ın en gözde akıl hocalarından biri sayılan Rostow'un Basra Körfezi'nde İngiltere'den boşalan yeri doldurmak üzere *Türkiye'nin de yer alacağı yeni bir* askerî pakti önermesine, alışılmamış bir şiddetle karşı çıkmışlardır.

Sıkıca tutunulması zorunlu görülen büyük müttefikimizin (!) Türkiye'yi yeni bir çıkar bölgesi bekçiliğine memur eden sorumsuz ve başınabuyruk çıkışı yerden yere vurulmuş ve CHP'nin en yetkili ağızları, **«Basra Körfezi, petrol emperyalizminin merkezidir. Bu pakt, bundan dolayı yabancı petrol şirketlerini korumak için kurulmaktadır. Türkiye bu amaç için ne bir tek asker, ne bir kuruş para verir»** diyerek bu onur kırıcı tavrı kesinlikle yermişlerdir.

Rostow Olayı ve CHP'nin bu olay karşısındaki kesin tavrının, İnönü'nün NATO konuşmasıyla en açık bir biçimde çeliştiği gözden kaçmamaktadır. Ve şimdi Türkiye'de çok sayıda insan, haklı olarak, CHP'nin, kurulmak istenen pakta karşı takındığı sert ve tâvizsiz tavrı neden NATO konusunda da göstermediğini sormaktadır. Basra'da kurulmak istenen bölgesel pakt, emperyalizmin o bölgedeki petrol çıkarlarının korunması içinse, onun bitişiğinde doğudan batıya uzanan SEATO, CENTO ve NATO paktları kimin, neredeki çıkarlarını korumak amacı ile kurulmuşlardır?

CHP Lideri'nin NATO'yu temize çıkarmaya yönelen savunularını, bugün CHP'nin şiddetle karşı çıktığı Rostow Plânı'nın savunmasında da kullanmak pekâlâ mümkündür. Öte yandan, CHP'nin Rostow Plânı karşısında takındığı kesin ve uzlaşmaz tavır da pekâlâ NATO için geçerlidir.

Kısaca, NATO'yu temize çıkarma çabalarıyla Rostow'un yeni bölgesel çıkar paktları tasarısına karşı çıkışlar birbirleriyle gözleri tırmalayacak kadar çelişmektedir.

Anglo-Amerikan emperyalizminin Basra petrol bölgesinde İngiltere'den boşalan yere **«yerleştirmek»** istediği yeni **«çıkar bekçisi»** paktın, aynı emperyalist ortaklığının Akdeniz ve Ortadoğu çıkar bölgelerinde kotardığı bir başka **«çıkar bekçisi»** pakttan hiçbir farkı yoktur. CHP son olaylarla, yapışık ikizlerin birini okşarken, aynı zamanda öbürünü dövmek gibi garip bir duruma düşmüştür.

Rostow'un başınabuyruk ve sorumsuz çıkışının Türkiye'deki NATO tartışmalarına yeni boyutlar getireceğinden ve kamuoyunda büyük **«şok»** yaratacağından şüphe edilmemelidir.

Bu yeni ve geçiştirimlesi güç şok'un ışığında Türkiye'de çok sayıda insan NATO'ya Basra Körfezi'nden bakmaya başlayacaktır. Bu bakış NATO'nun foyasının daha da bir meydana çıkmasını sağlayacak, yeni bir bilincin habercisi olacaktır.

Anglo-Amerikan emperyalizminin başka başka politikalar izlediği dünyanın çeşitli yerlerinde kurulan ve yeryüzünü kapsayan büyük bir strateji içinde âdeta *bir zincirin halkaları gibi birbirine* sıkısıkıya bağlı olan bir dizi temel politik, askerî ve ekonomik paktın, amaç ve hedefte, bulundukları bölgelere göre **«farklılık»** gösterdiği düşüncesi sağlıklı bir tahlile dayanamaz. Bu paktlar, tek bir strateji içinde birbirine son derece bağlı ve tutarlıdır. Birleşik Amerika, dünya nüfusunun yüzde 6'sına sahip olmasına rağmen, yeryüzü kaynaklarının yüzde 60'ını elinde tutmaktadır. Bu muazzam çıkar ve imtiyazların korunması için Amerikan emperyalizmi, çıkar bölgelerinin kilit noktalarında çeşitli politik, askerî ve ekonomik paktlar kurmuş ve bölgeler yönetimleriyle kotardığı ikili anlaşmalarla yine yeryüzünün bir çok yerinde sayısı binleri aşan üsler ele geçirmiştir. Ama artık dünya eski dünya değildir. Doğal kaynakları alabildiğine sömürülen ülkelerin ulusları uyanmakta, uyandıkça da zenginliklerine sahip çıkmak istemektedir. Bu yüzden, emperyalizmin çıkar bölgelerinde *tutunması eskisi kadar kolay olmamakta* ve emperyalizm yer yer kesin yenilgilere uğramaktadır. İngiltere İmparatorluğu'nun bir süredir giriştiği sömürge **«strip-tease»** inin Süveyş'in doğuşunu da kapsaması, Birleşik Amerika'yı yeni yükümler altına sokmuştur. Şimdi sömürü oranı artışı **«jandarmalık»** görevinin kapsamını da genişletecektir. Amerika böylece, Basra Körfezi'nde, önce o bölgeler ülkelerinde **«paravana»** arayacak, beceremezse, Vietnam'da olduğu gibi işi **«tek»** başına sırtlayacaktır.

Genel strateji bakımından olduğu gibi, muazzam petrol zenginlikleri açısından da son derece önemli olan Ortadoğu'da emperyalizmin giriştiği teşebbüsler, istenen meyveleri vermemiştir. Üstelik, emperyalizmin Arap dünyasına karşı konulmaz bir biçimde yayılan Nâsır'cı etkiyi engellemek amacıyla kotardığı İsrail saldırısı, kazanılan askerî başarılara rağmen, bugünkü sonuçlarıyla kaybedilmiş bir savaşa dönüşmüştür. Akdeniz'de dengenin Sovyetler lehine bozulması, Ortadoğu'da Nâsır'cı etkinin Aden'e kadar uzanması, emperyalizmin son İsrail saldırısı öncesinde de en önde gelen kaygıları arasında bulunuyordu. Arap sosyalizmine ve milliyetçiliğine karşı Anglo-Amerikan çıkarlarının korunması için tepeden *tırnağa Anglo-Amerikan emperyalizmi* tarafından monte edilen monarşist İslâm Paktı, ilk kez o sıralarda ortaya atılmış ve tasarı Türkiye tarafından reddedilmişti. Şimdi Ortadoğu'da durum emperyalizmin aleyhine gelişmektedir. Üstelik İngiltere, **«Süveyş'in doğusu»** ndan çekilmek istemektedir.

Rostow'un beceriksiz bir biçimde giriştiği **«nabız yoklaması»**nın ardında, yeni hüviyetiyle de olsa **«İslâm Paktı»**nın bulunduğu şüphesizdir. Zira Amerika, Basra Körfezi boşluğunu şu ya da bu yolla, paravan paktlarla ya da doğrudan doğruya doldurmak zorundadır.

Bu oyunu, Amerikalıların hesabına, dün olduğu gibi şimdi de, Suudi Arabistan Kralı Faysal'ın oynadığından kimsenin şüphesi olmamalıdır. Türkiye Cumhurbaşkanı'nın Faysal'ı ziyaret ettiği bir sırada CHP Lideri, AP iktidarını, **«irticaa dayalı seçim ve iktidar düzeni kurma niyetinde olmak, ordunun, cumhuriyetin temellerini tam tersine çevirmek çabasını sürdürmek»**le suçlamıştır. Büyük tehlike, islâmın politika alanına hem de dinamik bir biçimde itilmesi ve dışarıdaki sömürgeci takımıyla işbirliği yapan yerli çıkarcıların din istismarcılarıyla birleşerek Türkiye'nin gerçek *kurtuluşu yolunda atılacak* her olumlu adımı köstekleyecek bir **«vurucu kuvvet»** haline gelmeleridir.

Böyle bir ortamın gerçekleşmesi halinde zaten NATO içinde bağımlı olan bir Türkiye'nin Rostow'un düşlediği plâna katılması zor olmayacaktır.

Türkiye, anayasa düzeni içinde bu tür tehlikelere karşı koyacak güçtedir. Amerikan emperyalizmi, Türkiye'yi bugünkü anayasa düzeni içinde çıkarlarına âlet edemeyeceğini pek iyi bilmektedir. Bu bakımdan, anayasa dışı yolları denemesi de mümkündür. Anayasaya yönelen tehlikeleri, bütün ilerici güçler birlikte göğüslemek zorundadırlar. Kurtuluşun, gerçek bağımsızlığın şartı, öncelikle buradan geçmektedir.

AMERİKAN ÜSLERİNİN BEYNİNDE NELER GÖRDÜM

Röportaj: Faruk ŞENSOY

Amerikalı, «Stop!..» diye bağırdı. Durduk.

İri - yarı, zenci bir çavuştu bu... Kolundaki banttan askeri polis olduğu anlaşılıyordu. Mecidiyeköy'ündeki TUSLOG binasının giriş kapısında uzun bacaklarını iki yana açmış, düelloya hazır bir kovboy gibi duruyordu. Kendisine, Amerikan Basın Ataşesi tarafından gönderildiğimizi ve Tuslog istihbarat subayı yüzbaşı Massa ile randevumuz olduğunu güçlükle anlatabildik. Son derece kuşkulu ve dikkatliydi. Bir an için Türkiye'de değil de, yabancıların kabul edilmediği bir ülkenin sınır kapısında bulunduğumuzu sandık. Öyle, askerlik şubesine girer gibi girilmiyordu bu binaya...

Zenci çavuş önde, biz arkada kapıdan geçtik. Geniş bir holün solunda bir başka «DUR» karşıladı bizi... Üzerinde «**Merkez Kumandanlığı**» yazılı bir kapının önündeki tabelada «**DUR, Danışmaya müracaat ediniz!**» sözleri vardı. Zenci çavuş bize «**olduğumuz yerde**» beklememizi söyliyerek içeri girdi.

Burası, Türkiye'deki bütün Amerikan üslerinin yönetildiği iki önemli merkezden biriydi. Diyarbakır'dan Yalova'ya, Adana'dan Trabzon'a kadar yurdun tüm kilit noktalarında yayılan bu üsler, biri Ankara'da diğeri İstanbul'da Mecidiyeköy'de iki Tuslog karargâhı tarafından denetleniyordu. Bu arada, elçiliğin sesinin de çıktığı anlar oluyordu, ama tamamen birer askeri üs olan bu yerler daha çok Tuslog karargâhları aracılığı ile Pentagon'a bağlıydılar. Ankara'daki Karargâh her ne kadar rütbece üstün görünürse de Boğazlar bölgesindeki üsleri denetlemesi bakımından İstanbul Tuslog çok daha önemli bir kuruluştur.

İşte biz, İstanbul'un göbeğindeki bu «**Beyin**» i gezmek ve özellikle Amerikan üslerinde çalışan Türklerin durumunu incelemek istiyorduk.

Çok geçmeden zenci çavuşun girdiği odadan, kısa boylu genç bir subay çıktı. Yanımıza gelerek kendisinin yüzbaşı Massa olduğunu ve bizi beklediğini söyledi.

«**İsterseniz...**» dedi yüzbaşı Massa, «**Önce bu binayı gezelim.**»

«**Gezelim...**» dedim.

Yüzbaşı Massa bize ilk olarak geniş holün sağ tarafında sıralanmış fotoğrafları gösterdi:

«**Türkiye'deki Amerikan kuvvetleri müfrezelere ayrılmıştır, İstanbuldakiler 29 uncu müfrezeye bağlıdırlar.**» diye anlatmaya başladı. «**Müfrezenin karargâhı bu binadır. Üsküdar Kuzguncuk yolundaki soğuk et deposundan Kavaklardaki Radar İstasyonlarına kadar Amerikalılara ait her yer bu «beyin» vazifesi gören Tuslog'un elindedir. Burada gördüğümüz fotoğraflar sırasıyla üs kumandanlarına ve onların bağlı olduğu Tuslog kumandanlarına aittir. Baştaki üç resim ise Amerikan Hava Kuvvetleri kumandanı, Savunma Bakanı McNamara'yı ve Başkan Johnson'u gösteriyor.**»

Yüzbaşı Massa'nın ağzından çıkan «**Üs**» sözünün bir rastlantı olup olmadığını merak ettim ve;

«**Amerikan kuvvetlerinin bulunduğu bu yerler sizce bir üs müdür, yoksa bazılarının ileri sürdüğü gibi tesis midir?**» diye sordum.

TUSLOG'UN GİRİŞ KAPISINDA — Amerikalı zenci yolumuzu kesiyor —

TUSLOG karargâhında Amerikalı komutanların fotoğrafları

Bir Amerikan eri kafasını Türk berbere traş ettiriyor

«**Elbette birer üs'dür bunlar...**» diye cevap verdi içtenlikle, ve arkasından «**Kim bunlara tesis diyor?**» diye sordu.

Söylemedim tabii bunlara kimin tesis dediğini...

Bu arada istihbarat subayı bize Tuslog sözünün anlamını da açıkladı: İngilizce The United States Logistic Group kelimelerinin baş harflerinden derlenmiş. Görüldüğü gibi baştaki «**T**» harfinin türklükle her hangi bir ilgisi yok! Logistic'in Red House sözlüğündeki karşılığının «**orduları hareket ettirme ve besleme sanatı**» olduğu göz önünde tutulursa bu karma harflerin anlamını «**Birleşik Devletler Ordularının Yönetimi ve Bakımı**» olarak yorumlamak gerekir. Kısacası küçük Pentogon.

O gün saatlerce kaldığımız bu binada gördüklerim diyebilirim ki korkunçtu. Binanın her katı kısım kısım ofislere ayrılmıştı. Her kattaki daracık koridorların dört bir yanı irili ufaklı odalarla çevrilmişti. Bu odaları birer birer geziyor ve yüzbaşıdan izahat alıyorduk.

Buradaki teşkilâtla bir devlet kurulabilirdi! Hükümetin bütün kolları birer daire halinde buradaydılar. Maliye, bayındırlık, eğitim gibi birçok bürolar Amerikan kuvvetlerinin hizmetindeydiler. Özel olarak yetiştirilmiş personel bütün merkezle irtibat kuruyor ve üst makamlardan aldığı emirleri onlara iletiyordu. Bu odaların kapılarında «**İrtibat Subaylığı**», «**Komünikasyon**», «**Girmek Yasaktır**» gibi yazılar asılıydı. Ve bu yerler de bir tek Türk vatandaşına rastlamamıştık. (Onları, daha sonra çok daha değişik yerlerde görecektik.)

Bu gizli servislerde çalışan Amerikalılar «**en güvenilir kişiler**»di. Üç posta halinde günün 24 saatinde çalışılan bu odalarda teleks ve telsizlerin birbirine karışan seslerinden başka birşey duyulmuyordu.

«**Asıl işimiz istihbarattır...**» diye anlatıyordu yüzbaşı. «**Ortadoğu'daki bütün askeri gelişmelerden, harekâttan gerekli yerleri haberdar ederiz.** (Ben bu «gerekli yerler» sözünün altını çizdim.) **Türkiye'deki üslerde çoğunlukla kominikasyon ve radar cihazları vardır.**»

Amerikalının dilinin altındaki baklâ, bu üslerin aynı zamanda birer ileri karakol, birer dinleme ve gözetleme vasıtası olduklarıydı.

«**Bu üslerde modern silâh ve cephanelerin depo edildiği, hattâ füzelerin bile bulunduğu yolundaki iddialara ne dersiniz?**» diye sordum.

Bir süre burnunun ucunu kaşıdı, sonra:

«**Madem biz burada bir savunma yapıyoruz, bunun için de gereği kadar güçlü olmamız tabiidir, değil mi?**» dedi.

«**Evet ama, Türk hükümeti bu silâh ve üsleri kullanmada ne derece yetkilidir?**»

«**Bunu sizin devlet adamlarınız daha iyi bilirler. Benim bildiğim sadece bu üslerin şu anda yalnız Amerikan kuvvetlerinin kontrolu altında olduğudur. Unutmayınız ki, biz burada Türkiye'nin savunmasına yardımcı olmak amacındayız.**»

«**Kime karşı?**»

«**Ortak düşmanlarımıza karşı...**»

«**?? !!**»

Eh, Amerikalı sırf bize yardım etmek için taa dünyanın bir ucundan kalkar Türkiye'ye gelir de, biz Türkler ona yardımcı olmaz mıyız?

Daha önceleri gezdiğimiz, Diyarbakır, Karamürsel üslerinde ve son olarak da İstanbul'daki Amerikan üslerinde gizli bölgeler dışında bir çok Türk'e de rasladık, Konuştuk, dertleştik. Çoğu en akla gelmedik işlerde, daha doğrusu Amerikan hükümetinin

AMERİKALILARIN EMRİNDE ÇALIŞAN BİR TÜRK KIZI
— Kraldan ziyade kralcı olanlar —

Amerikalılara yemek hazırlayan Türk personeli

kendi erlerine yaptırmağa kıyamadı*ğı işlerde çalışıyorlardı.*

Belki acı, belki gurur kırıcı ama, gevelemeden söyliyelim:

Türkler Amerikalılara ait bu yerlerde paspas yapıyorlar. Bulaşık yıkıyorlar, araba temizliyorlar, çöp kutularını topluyorlar, hattâ ayakkabı boyuyorlar.

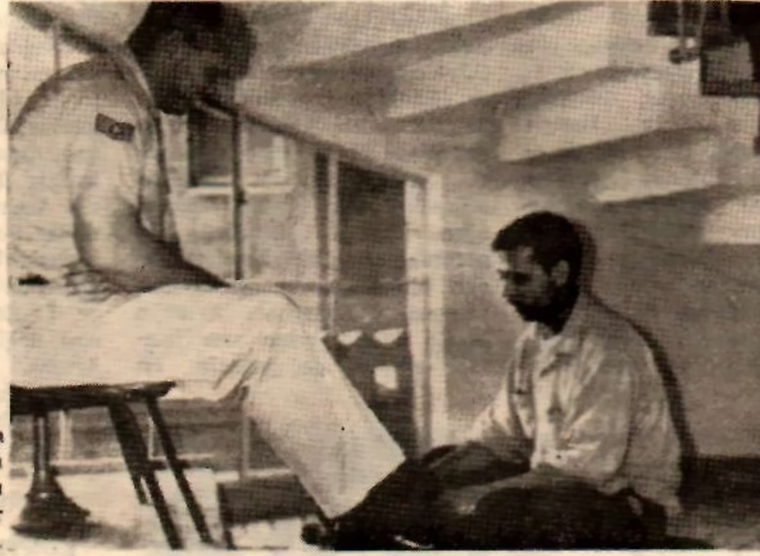
Gezdiğimiz Amerikan kulüp ve lokantalarında Urfa'nın, Çankırı'nın Kars'ın Hasan'larıyla, Ali'leriyle, Ahmet'leriyle konuştum. Başlarında beyazlı mavili külâhlar, üstlerinde keten tulumlarla elleri bulaşık suyunda, elleri boya kutularında çalışıyorlardı.

Bu arada çöp tenekelerini boşaltmak, arabaları yıkamak, müsü'lerin madam'ların hizmetine koşmak ve anlamadığı dilden küfürler yemek de vardı ama...

«Gayri bu zaman, onu düşünecek zaman mıydı ki? Dışarda iş var mıydı ki?...»

Bu yerlerde çalışan Türkler arasında bir başka grup daha vardı ki beni asıl üzen ve utandıran onlar oldular. Bunlar çat, pat ingilizcelerinden çok Amerikalılara dalkavuklukları sayesinde masa kapmış ve bu masalara sımsıkı yapışmış sözde yöneticilerdi. Bunlar ünlü TUMPANE şirketinin adamlarıydı. Tumpane şirketi, hatırlanacağı gibi bir süre önce Türk işçilerine 30 kuruş zam vermemek için günlerce direnen, işçilerin grevini hükümet baskısı ile ertelettiren bir müteahhit şirket... Amerikan Ordusu'nun sivil işlerini bu şirket buradan yerine getiriyor. Her ülkeden işçiler çalışıyor bu şirkette. Türkiye'de çoğunlukla Almanlar ve işsiz güçsüz olduklarından uzak diyarlara gitmeyi kabullenen Amerikalı siviller, ustabaşı, kısım şefi gibi mevkilerde çalışıyorlar. En büyük yardımcıları — daha doğrusu yardakçıları— yukarıda sözünü ettiğimiz Amerikan hayranı Türkler. Bunların arasında Rumlar ve Ermeniler de var.

Her ne kadar bu işçiler gizli bölgelere yakın yerlerde çalıştırılmıyorlarsa da, işe alınmaları için uzun bir süre bekleyip, yedi nesil sülâlesini kapsayan bir **«GENEL KURMAY TAHKİKATI»**ndan geçmeleri gerekiyor. Sabıka kayıtlarında âdi suçların yanında politik eğilimleri de gözden

TUSLOG'da Amerikalıların ayakkabılarını da Türkler boyuyor ..

geçiriliyor. **Ancak bütün bu tahkikatların sonuçlanmasından sonradır ki,** bir işçi işe başlayabiliyor.

Tuslog binasını gezerken —masa başı Türkleri dışında— bunlardan yalnız iki kişiye rastladık: Alt katta paspas yapan bir işçi ve bir merdiven altındaki sandığının başında Amerikalı bir erin papuçlarını boyayan bir boyacı...

Tuslog binasının Türkler'den yana bu kadar yoksul olmasına karşılık, diğer bütün Amerikan yerlerinde yüzlerce Türk işçiye rastladık. Bu arada şurası da bir gerçek ki, bugün Türkiye'de ve özellikle İstanbul'da hızla genişleyen bir Amerikan kolonisi vardır. Amerikalı üssünü kurduğu her yere, satış mağazalarından, subay kulüplerine, garajlarından sinemasına kadar bütün kurumlarını da birlikte götürüyor. İstanbul'un Esentepe, Zincirlikuyu, Levent, Etiler gibi en şık yerlerinde ve Boğazın her iki yakasında Amerikan bayrağı dalgalanan binalar bir ahtapot gibi yayılıyorlar.

Satış mağazalarına her gün C-130 nakliye uçaklarının —Yalova askeri hava alanı gibi gümrük teşkilâtı bulunmayan ve hiç bir şekilde kontrol edilmiyen alanlara inerek— getirdiği eşyaları yığıyor, hammallığını yapmak bizim işçilere düşüyor.

Barlarında içki servisi yapanlar bizim işçiler, garajlarda araba yıkayanlar —özel arabalar dahil— gene bizimkiler. Başlarında da malûm Amerikan hayranı Türk tercümanlar. Bunlar arasında hele personel servisinde çalışanlar görülmeğe değer. Tuslog'un içindeki ufak odalarında bulunduğum süre içinde iş istemek için karşılarına gelen Anadolu çocuklarına nasıl küçük görerek, nasıl alaycı tavırla baktıklarını anlatamam. Aydan aya bir yabancının uzattığı zarf içindeki üç kuruşa vatandaşını hakir gören bu insanlar, Amerikan üslerinden daha korkunç geldi bana.

Üstelik, bu işçilerin iş garantileri de yok. Amerikalı istediği an Türk işçisini kapının önüne koyuveriyor. İçlerinde yıllanmış olanlar varsa bir kaç aylık sözde tazminat alıyorlar, hepsi o kadar. Ayrıca ikramiye ve benzeri hakları da yok. Yemeklerini kendileri evlerinden getiriyorlar, sırtlarındaki tulumlar altı ayda bir yenileniyor. Tek umutları fazla mesai yapabilmek. O da, anlattıklarına göre öylesine ender geliyormuş ki...

Birçokları kaza sonucu sebep oldukları zararı *aylıklarıyla ödüyorlar*mış. Bu yüzden, çalışırken huzursuz bir dikkat içindeydiler. Kimbilir, belki de gâvurdan **«söz işitmek»** ağırlarına gidiyordu.

Aylıkla çalışan garsonların, bulaşıkçıların ve motorlu vasıta bakımcılarının yanı sıra Tuslog binasının hemen karşısında, içinde binlerce Amerikan askerinin kaldığı yatakhane de —buranın adı da «Ercan Han» dır— çalışanlar var ki bunlar, kor dorları siliyor, erlerin yataklarını dü zeltiyor ve askerlerin aralarında top ladığı paralarla geçimlerini sağlıyor lardı. Bazı cömert (!) Amerikalıla arada bir kendilerine eski pantolor larını, kazaklarını, boş şişeleri veriyor larmış.

...Ve Yüzbaşı Massa'nın gurur söylediğine göre işe girmek için sı bekliyen binlerce Türk varmış. Türk ekmeğinin derdinden «gayri»sini dü şünmez olmuş...

Küçük Pentagon'la birlikte, küçük Amerika... ve küçük Amerika'da çalı şan tertemiz Anadolu çocukları... O kulundan, kilisesine, sinemasında hastanesine kadar tüm kuruluşları la bir koloni yaşıyor İstanbul'da. Dev bir çark durmadan dönüyor:

Sinema salonu genişletiliyor. P (yalnız Amerikalıların ve kaçakçıla rın alış - veriş yapabildikleri ve için de araba parçasından, köpek maması na kadar herşeyin satıldığı mağaza binasının tarasına yeni bir suba kulübü yapılıyor. APO denilen bi posta kurumu, kutularını her bina nın kapısına asmış; Amerikalı mek tubunu bile kendi postasıyla, PTT'y tek kuruş ödemeden gönderiyor. Ga rajlarında kendi yakıtları, Levent'i yemyeşil çimlerinde beyzbol oynaya çilli çocuklar..

Amerikan Okulu'nun lise kısmı d tamamlanmak üzere... Ercan Han'ı odaları Amerikan askerlerine yetişm yor. Almanya'daki depolardan PX mal yağıyor.

...Ve istihbarat subayı konuşuyor **«Biz, sizi savunuyoruz, füzeleri d modern silâhları da getirmemiz tab idir. Bu yerler tesis değil, üs'dür!..»**

Dışardan bakıldığında, çevresinde yüksek binalardan biriymiş gibi d ruyor *Mecidiyeköy'deki Tuslog bina* sı... Oysa binanın damı antenler kaplı, içinde mavi üniformalıların gi li çalışmaları...

...Amerikalının mutfağında jambo lu sandöviç hazırlayan işçi **«Gâvur dostluğu olmaz âbi... ama saat bibuçuk gayme alıyorum. Dışarda nerde?...»** diyor

Sefalet ülkesinde üç gün üç gece süren zengin düğünü!

Suna Koç'un düğünü 3 gün 3 gece sürdü

İstanbulda bir "Kına„ gecesi

BİNNAZ Diyor ki:

Bindallı ve üç etek gi-
hanımlar haremde, beyle
selamlıkta bol - bol eğ

Sosyetenin Dior defilesini andırıyordu

Vehbi Koç'un kızı Hilton'da dün evlendi

Suna Koç'a bütün İstanbul mutluluklar diledi

● Vatandaşın sefaletiyle alay edercesine yapılan Vehbi Koç'un kızının düğünü, istisnasız bütün gazeteler tarafından övgüler düzülerek yayınlanmış, hattâ solcu tanınan bir gazete «Suna Koç'a bütün İstanbullular saadetler diledi» diye başlık atmışlır...

İşçilerin en haklı mücadelelerine dahi çoğu zaman tek satırla yer vermeyen İstanbul gazeteleri, önceki hafta bir düğünün dedikodusuyla dolup taştı.

Evlenenlere ve ailelerine övgüler, tebrikler başlıklarda yer aldı. Bu Türkiye'nin en büyük kapitalisti Vehbi Koç'un kızının düğünüydü. Karşıdaki sayfamızda okuyacağınız gibi emekçiler hâlâ günde 12 Lira ücret alabilmenin kavgasını verirken, Vehbi Koç'un göz kamaştırıcı bir ihtişam ve akıllar durduracak bir israf içinde yaptırdığı bu düğünde milyonlar ve milyonlar harcandı...

Yoksul vatandaşla alay edercesine düzenlenen bu düğünün hikâyesini, kapitalist bir gazeteden aynen sütunlarımıza alıyoruz:

«Vehbi Koç'un küçük kızı Suna, tam eski Ankara örf ve adaletlerince evlendi. Bu usul gereğince üç gün, üç gece devam eden düğün dolayısıyla Koçların Çankaya apartmanlarındaki şahane daireleri en az elli yıl öncesi gibi, yani hanımlara ayrı büyük salon, ailenin beyleri için de küçük salon olmak üzere kaç göç usulünce hazırlanmıştı. Suna bordo kadife üzerine altın işlemeli bir bindallı ile salona girdi. Nedimeliğini yapan yakın arkadaşları da ikişer ikişer sıra olmuş ellerinde mumlarla onu takip ediyordu. Altın, gümüş, pırıltılı renk, renk kadifeler, atlaslar içindeki bu hanımlar, bir kat daha câziptiler. Mumların romantik ışığı, saray ihtişamındaki stil eşyalarla döşenmiş salonun kristal aynalarında hayal dolu akisler yapıyor, oradakileri eski devrin romantizmine götürüyordu. Gelin büyüklerine doğru ilerlediği sırada paralar serpildi. Tebrik faslından sonra ortasında mumlar bulunan 50 den fazla büyük gümüş tepsi içinde yine Ankara usulünce kuru yemiş ve çörek geldi. Daha sonra aşüre, limonata ve çeşitli sandöviçler ve börekler ikram edildi. Sbaha karşı beşde büfe açıldı. Ve o saatten sonra nefis yemekler yendi. Düğün tam 12 saat sürmüştü ama vaktin nasıl geçtiği anlaşılamadı. Geceyi Zühre Varışlı, Fahriye Caner ve Müzeyyen Senar'ın kızı Feraye hareketlendirdiler. Ta İtalya'dan düğün için gelen Fuat Bayramoğlu malûm alaturkaya çok meraklıdır. Bilhassa Zühre Varışlı ile çok coştu. Gecenin sürpriz olayı sosyetenin sevilen diş doktoru Manuk'un Erzurumlu kadın kıyafetine girip oryantal dansözlere taş çıkartabilecek kadar usta göbek atmasıydı. Manuk yüzünü kırmızıya boyamış göğsüne sıkıştırdığı portakallarla ve peruğu ile tam bir yaşlı hanım olmuştu. Tabii bu hali oradakileri kırdı geçirdi. Aylanın mavi üzerine gümüş işli üç eteği kendisine çok yakışmıştı. Gecenin en güzel hanımı Sevgi Gönüldü. Kayınvalidesi Nazire Gönül'ün gelinliği olan pembe kadife üzerine sim işlemeli üç eteği ile çok câzipti. Görümcesi Dr. Nemika Mürseloğlunun mavi üzerine altın sırma işli kıyafeti de gecenin en güzel kıyafetlerinden biriydi ve kendisine çok yakışmıştı. Semahat Arsev'in bordo üzerine yine sim işlemeli elbisesi de gecenin en câzip elbiselerinden biriydi. Belma Simavi mor kadife üzerine gümüş işlemeli nefis bir bindallı giyiyordu. Saçlarını tepeye toplamış hanımların Uludağdan aldıkları oyalı yazmalardan birini sallandırmıştı. Çiğdem Koç'un kırmızı kadife altın pırıltılı rob'u çok yakışmıştı. Sunanın yakın arkadaşı Demet'in bej üzeri incili Arnavut kıyafeti çok beğenildi. Berna Tokar'ın Japon elbisesi bizim yerli kıyafetler arasında biraz garipsendi. Gece 12 den sonra Suna elbisesini değiştirdi annesinin bir Arnavut prensesinden aldığı nefis tuvaleti giydi. İnan Kıraç galiba güzel hanımını bu kıyafeti ile daha çok beğendi.

HİLTON'DAKİ KOKTEYL

Suna Koç'un düğününün son perdesi Hilton'da Perşembe akşamı bir kokteylle kapandı. Koç'lar O günün şerefine Hilton'un Şadırvanını hem de balo salonunu tutmuşlardı. Suna son günlerin popüler modacısı Suat Aysan'ın eseri beyaz şifon üzerine kadife çiçekli uzun kollu sade gelinliği içinde çok tatlı idi. Saçlarını kuaför Demir taramıştı. İnan Kıraç gelininin yanında saadetten kanatlar takmışçasına mes'ut görünüyordu. Yeni evliler Hilton'un aşağı salonuna inerken merdivenlerin iki yanında kız ve erkek kemancılardan teşekkül etmiş orkestra en nefis çigan havalarını çaldılar. Ve tebrikler bu hava içinde içinde kabul edildi. Düğün altıdan sekize kadar denmişti ama, dokuzu geçiyordu zor dağılındı. Her iki salonda hazırlanmış büfelerde nefis kokteyl mezeleri kanepe sandöviçler ikram edildi.

Fahrettin Kerim Gökay, Haşim İşcan ve siyah lâse dantel bir rob giyen güzel hanımı, Vafi Vefa Poyraz ve kahverengi yün elbisesi ile Mahinur Poyraz, Enver Mürseloğlu ve gecenin en şık kıyafetlerinden birini taşıyan kızıl kahve tülgrek üzerine dore çizgileri olan kokteyl robu ile Nemika Mürseloğlu mavi krep işlemeli robu gecenin en dekolte kıyafeti seçilen Nesteren Bayramoğlu, jat rengi çok şık kıyafeti ile kız kardeşi Gülseren Kütükçü, brokar döpiyesi ile her zamanki gibi güzel Rezzan Has, Ankaralı milyonerlerimizden Halil Naci Mıhcıoğlu ve lâse siyah bir rob giyen hanımı, gecenin en ilgi çekici elmasını taşıyan bayan Akosman, dore brokar döpiyesi vizon yakası ile Meryem Albayrak, turuncu üzerine mercan işlemeli elbisesi ile Ayla Akarca (Gedik), eflâtun üzerine ve işlemeli gecenin en orijinal robu ile her zamanki gibi cici Figen Bezmen, siyah maymun kürkü ile Ayşe Manioğlu bütün boncuk işlemeli güzel bir elbise giyen Gönül Tarhan, işlemeler ve kürkler arasında boğulmuş gibi duran Saniha Hanef dâvetliler arasında dikkati çektiler. Gelinin annesi Saberk Koç gri lâse dantel bir rob giyiyordu. Samahat Arsev kendisine çok yakıştırdığımız mavi jarse brokar bir elbise giymişti. Çiğdem Koç siyah jabolu elbisesi ile iyi bir akşamında değildi. Gülden Kurttepeli çok sade bir rob giymişti. Yanında pırıltılı işlemeler içinde kayın validesi bir noel ağacını

Amerika, Avrupa ve Japonya'dan gelen davetliler vardı

Suna Koç'un düğününde Hilton bir çiçek bahçesine dönmüştü

● Suna Koç'un düğünü'nü yansıtan bir başka gazete kupürü... Koç'lar, tepki yaratmasın diye düğünün ihtişamını yansıtan fotoğraflar çekilmesine izin vermemişler, sadece düğün pastasının resmini çektirmişlerdir...

AÇLIĞIN PENÇESİNDEKİ HALK ÇOCUKLARI
— Kimi yer, kimi bakar, kıyamet ondan kopar!... —

andırıyordu. Dâvetliler dağıldıktan sonra yeni evliler sadece çok yakınları ve bir de Suna'nın samimi arkadaşı Yıldızın katıldığı bir yemek verdiler. Hiltonda. Daha sonra da Mecidiyeköydeki Koç'un meşhur apartmanın çatı katında kendileri için hazırlanan dairelerine gittiler.»

Düğünden sonra Koç'un kızı ve damadının yakın dostlarına Visky A Gogo adlı gece kulübünde verdiği partinin hikâyesini sol tanınan bir gazete şöyle veriyordu:

«Suna ve İnan Kıraç evlendikten sonra ilk partilerini Visky A Gogo'da verdiler. Bu kulübü çok seviyorlar sanırım, nişanlandıklarından beri en çok burada görünüyorlar. Partileri çok güzel geçti, büfe nefis, içki bol, gece eğlenceliydi. Leylâ Sayar soyunarak, Özdemir ve Feraye Showları ve şarkılarıyla yeni evlilerin partisini iyice neşlendirdiler. Haslar, Dirikler, Yeniköy grubu, Gülriz Sururi ve Engin Cezzar, Filiz ve Mücap Ofluoğlu, Esen ve Vedat Yerlici, bütün Koç ailesi, Berna ve Feyyaz Tokar, Belma Simavi Alev ve Feyyaz Berker, Can ve Necati Akçağlar'ın bulunduğu kalabalık bir grup sabaha karşı işkembe çorbaları içtikten sonra ayrıldılar Visky A Gogo'dan. Çorba da yemekler kadar nefisti. Bu partinin çok şık olacağını tahmin edersiniz, kadınların hepsi uzun etekliydi. Suna Kıraç, sarılar giymişti, bluzu sariden, eteği çiçekli bir tuvalet, Çiğdem Koç da koyu pembe krem tuvaletiyle göze çarpıyordu. Belma Simavi'ye siyah elbise çok yakışmıştı. Neclâ Sarper, Esen Yerlici, Berna Tokar, Alev Berker, Can Akçağlar da partiyi renklendiren kadınlardı.»

Okurlarla başbaşa:

Sayın A. Baki Son (Mersin) — ANT'ta çıkan «Geçen yılın getirdikleri ve götürdükleri» başlıklı yazımızın son bölümünü acele okumuşsunuz kanısı uyandı bende. O yazıda büro işçilerinin sendikalaşmalarının aleyhinde bulunmadık ve büro işçilerinin haklarını elde etmek için örgütlenme dışı bir yola gitmelerini istemedik. İşçi sendikalarının bürolarında çalışan personelin sendika kurması sonuçlarına dikkati çektik. İşçi Sendikası Yöneticilerini bir anda «işveren» durumuna getiren toplu sözleşmedeki çelişkiye parmak basmak istedik.

S. Sigortalar Kurumu personelinin greviyle ilgili olarak gerekli yayınların basında yer almaması nedeni sizce de bilinmektedir: Kapitalistlerin tekelindeki günlük basın, emekçilerin haklarını savunmazlar.

Sayın A. Hamdi Dinler (Zonguldak) — Mektubunuzu üzüntüyle okudum. Sömürücüye Yumruk gazetesinde Yavuz Ünal'ın yazısından söz açmamız, o gazeteye ve Yavuz Ünal kardeşime olan sevgimdendir. Yazıdan, sendikacıların içinde bulundukları durumu, işçiden kopuşu belirtmesi bakımından yararlanmak istedim. Yoksa yazının tümünü ne söz konusu ettik, ne de o görüşleri tartıştık. Her sendikacının işçilik yaparken aldığı ücretli sendika yöneticisi olduktan sonra aynı miktar üzerinden sendikasından alması görüşüne katılmıyoruz. Sendikacıların tümünü kötülemek, lekelemek, suçlamak belki sizin ya da başkaları için olağandır. Biz tüm sendikacılara leke süremeyiz, onları kötüleyemeyiz. Bu yol, gerçeklere, bilime ve sosyal akışa aykırı olur.

Mektubunuzda asıl üzüntü veren cümleler: «İşçi dediğiniz, Yavuz Ünal daha düne kadar nezaretçi idi. İşçi değildi. Bu gün de işçi değildir. Müdafaa ettiğiniz ve hiç hakkınız olmadığı halde devrimci cepheye soktuğunuz sendikanın genel sekreteridir.»

Anlaşılan siz «işçi»nin tarifini bir an için unutuyorsunuz ve aynı kurulda çalıştığımız Yavuz'a yine gazetenizde işçi sıfatını verdiğinizi görmezlikten geliyorsunuz.

...ve günde 12 liralık ücretin kavgası!

Kemal SÜLKER

Türkiyenin kalkınıp kalkınmadığı, sendikaların iyi görev yapıp yapmadığının somut belgesi var: Emeğiyle yaşıyanarın ellerine geçen para ve gördükleri sosyal yardımlar onları mutlu kılıyor mu, kılmıyor mu? Bu soruya olumlu karşılık verebilirsek, başarı sağlanmıştır, olumsuz karşılık veriyorsak başarı söz konusu değildir, diyebiliriz.

Bugünkü duruma bakalım:

Çalışma Bakanına göre 1967 de asgari ücret ortalama 12 lirayı buldu günde. Yâni ayda 360 lira alıyor bir vasıfsız işçi... Oysa Başbakanlık İstatistik Enstitüsünün hazırladığı geçim indeksine göre üç nüfuslu bir ailenin en az ayda 1075 lira alması gerek. Fakat şu çok bel bağlanan toplu sözleşmelere bakıyoruz ve bu sözleşmeleri inceleyen uzmanların açıkladığı rakamları gözden geçiriyoruz; görüyoruz ki: 27 işkolundaki ücretler toplu sözleşmeden sonra 10 lira 2 kuruşluk bir gündelikle 25 liralık bir gündelik arasında oynuyor. En az ücret alan tarım işçilerinin asgari ücretleri günde 10 lira 2 kuruş, gazetecilerin gündelikleri 25 lira! Öteki emekçilerden ardiye ve antrepolarda çalışanlarla şeker endüstrisinde çalışanlar günde 16 lira asgari ücretle başta gidiyorlar.

En az ücret alan tarım işçilerini ve öteki tarım üreticilerini, endüstri işçileriyle aynı noktada birleştirmek eski Çalışma Bakanı Ecevit'çe de mümkün olmuştur.

Bir yandan milyonlarca köylü, bugünkü düzen bozukluğunun sonucu olarak yetiştirdiği ürünü yok pahasına satmak zorunda olduğu için açtır. Bir yandan da yüzbinlerce işçi aynı ürünleri ateş pahasına aldığı için açtır.»

Açları doyurmak bir işçi için başta gelen sorun.

Bir yazar, tanıdığı bir kazan işçisinden, Kâzım Yoldaş'tan söz açarken şöyle diyordu:

«Onları (işçi çocuklarını) doyurmak, onları büyütmek, onları okutmak zor şey... İçlerinde üniversite öğrenimi yapan delikanlılar, gelinlik kızlar da bulunuyor. Yakından tanıdığım kazan işçisi Kâzım Yoldaş'ın iki kız gelin edip, bir oğlan okutana kadar nasıl eridiğini, o yüz kiloluk vücudun, kazanın eritemediği dev yapının nasıl bittiğini çok iyi biliyorum.»

Kendi üyelerinin durumunu herhalde çok iyi bilmesi gereken Belediye Personel Sendikası Genel Başkanı demecinde şunları açıklıyordu:

«Ana, baba ve iki çocuklu bir ailede günde 25, ayda 750 lira yiyeceğe, 250 lira ev kirasına, 252 lira 80 kuruş giyecek parasına, 67.50 lira sağlık ve temizlik ihtiyacı harcantısına, 50 lira yakacağa, 137.75 lira öteki giderlere ihtiyaç vardır.

Oysa bugün Türkiyede çalışan 497.000 ve İstanbul Belediyesinde hizmet gören 11.118 memurun yüzde 70'i 300-600 lira arasında ücret almaktadır. Bu duruma göre bir personelin aylık açığı 1223 lira ile 923 lira arasındadır.

Durum bu. Yıllardır işçiler arasında yaşıyan bir büro işçisi olan Zühtü Çoğal'ın açıkladığı gerçek acı:

«Belki yarının geçimini sağlayacak paradan mahrum olanlarımız da vardır. Bu bir gerçektir. İşçi günlük hayatını yaşar. Fakat bu durumdan kurtulma, var olma yolunda ataletten silkinip uyanmaya da mecbur olduğumuz mutlaktır.»

İşçilerin kitap okuyamamasını konu yapan arkadaşımız Kâni Şengül'ün tesbit ettiği gerekçe şu:

«İşçiler, genellikle dar gelirli, çok zaruri ihtiyaçlarını zar-zor karşılayacak kimselerdir. Bunlar kitap edinecek para gücüne sahip değillerdir. Kitap işçiler için nerdeyse lüks ihtiyaçtır.»

Durum bu kadar açıkken, Sermaye ve emek ilişkileri semineri için bir açış konuşması yapan Başbakan işçilere ve sendikacılara «tavsiyelerde» bulunmuştu. Başbakan Demirel diyesi olmuştu ki: Çalışma barışının gerçekleşmesi geniş oranda işçilerin yüksek ücret isteklerinde **bulunmamalarına** bağlıdır. Bir de sendikaların politika dışında kalmalarına...

Başbakan bilmezlikten gelmişti: Sigortalı işçilerin yüzde 60 ının aylık ücreti 500-600 lira arasındadır. Bu yüzden bol bol tahıl tüketmektedir. Bunun da yapısal bir çok bozuklukları olmaktadır.

Öte yandan hükümet özel sektörün daha besili duruma gelmesi için yasa çıkarıyor, bütçe yapıyor, vergiler, fiyatlar, krediler yoluyla daha mutlu bir azınlık yaratmanın şartlarını bir bir gerçekleştirmeye bakıyor. Ücretlere bir kaç kuruşluk zam sağlayan, aslında daha etkin rolü bulunan grev hakkını bile hükümet kuşa çevirme fırsatı ararken, özel sektör familyasından bir kaç kişinin kurduğu ilâç şirketi 10 milyon lira sermayeliyken bir yıl sonra aynı şirket sermayesini aynı ortaklarla 70 milyona çıkarabilmenin püf noktasını keşfetmenin sevinciyle yaşıyor. Pahalı ilâçlara verecek harçlığı olmayanlar hastalıktan kıvranır ve erken öle öle ortalama yaş memleketimizde 35 e inerken hâlâ bir takım sendikacıların hakları olan konuları eleştirmeden uzak tutulmak istenmesine « eyvallah» demesi, akıl alır şey değil. Bunlar şu basit gerçeği ve şu ünlü Atasözünü bile bilmemezlikten gelmektedirler;

Biri yer, biri bakar, kıyamet ondan kopar!

AMERİKA'YI NİÇİN TERKETTİM?

MEKİN GÖNENÇ Montreal'den yazıyor

● Vietnam'a asker olarak gitmeyi reddederek Kanada'ya kaçıp orada yerleşen Amerikalı genç, Harry Baker, ANT'ı inceliyor...

Beyaz Saray yöneticilerinin son iki yıldan beri Vietnam'da uygulamakta olduğu «askeri tırmanma» hareketine paralel olarak, Amerika'daki halk toplulukları arasında tepki şiddetlenmektedir. Özellikle ülkenin genç kuşağı, hemen her gün yeni protesto hareketlerine girişmekte, sırtına Amerikan üniforması geçirerek Vietnam'daki masum halk topluluklarına karşı savaşmayı reddetmektedir. Özellikle Avrupa'da bulunan Amerikan silâhlı kuvvetlerinden hemen her ay en azından altı Amerikalı asker firar etmekte ve merkezi Paris'te bulunan bazı radikal örgütlerin aracılığıyla Fransa Danimarka ve İsveç gibi ülkelere yerleşmektedir.

Halkoyunun ve özellikle genç kuşağın tepkisi karşısında, geçen yıl Amerikan meclislerinden yıldırım hızıyla özel bir kanun çıkartılarak askere alınmayı reddeden her Amerikan vatandaşı beş yıl ağır hapis cezasıyla karşı karşıya bırakılmıştı.

Bu ağır şartlar altında bilinçli gençlerin Amerika'da kalarak faşist bir yönetime boyun eğmeleri elbette beklenemezdi. Bunlar askere alınıp Vietnam cehennemine gitmektense, ya cezaevine girmek, ya da Amerika'yı terkederek tarafsız bir ülkede yerleşmek yolunu tercih edeceklerdi.

Resmi istatistiklerden çıkan bilgilere göre hemen her gün 12 kişi Amerika'yı terkederek Kanada'ya yerleşmektedir. Vietnam Savaşı sona erinceye kadar da bu sessiz EXODUS'un daha hızlı bir tempo ile devam etmesi beklenmektedir.

☆ ☆ ☆

Aşağıda ,bu gençlerden biriyle Kanada'nın Montreal şehrinde yapmış olduğumuz bir konuşmayı okuyacaksınız. Pennsylvania eyaletinde doğmuş olan Alman asıllı bu genç, askere alınmamak için iki ay önce Kanada'ya göç etmiştir. Harry Baker henüz 22 yaşındadır ve kendisi kolej mezunu olduğu için halen Kanada'da ilkokul öğretmenliği yapmaktadır.

● Amerikan silâhlı kuvvetlerinde görev almayı niçin reddettiniz?

— Ben ve benim gibi yüzbinlerce Amerikalı Vietnam Savaşını doğrudan doğruya Vietnam halkını ilgilendiren bir iç çekişme olarak görmekteyiz. Vietnam halkı, kendi kişiliğine yakışır ve emperyalist dış çevrelerin siyasi etkisinden sıyrılmış bağımsız ve milliyetçi bir hükümeti işbaşına getirebilmek için uzun yıllardan beri çarpışmaktadır. Öyleyse, Amerika'nın bu savaştaki rolü nedir? Birleşik Amerika bugün Vietnam'da neyi korumak istiyor? Vietnam halkının özgürlüğünü mü, yoksa Uzakdoğu'daki dev Amerikan tekellerinin maddi çıkarlarını mı?

Harry Baker arkadaşımız Mekin Gönenç'le görüşüyor

Amerika'yı yönetmekte olan çevrelerin, geri kalmış ülkelerdeki her millî kurtuluş hareketi üzerine vurduğu damga «KOMÜNİST» ibaresini taşımaktadır. Dominik Cumhuriyeti'nde meydana gelen son olaylar bunun en canlı örneğidir. Bizler, yabancı ülkelerin iç işlerine yaptığımız her müdahalede bir nevi komünizm ticareti yapmakta, o ülkedeki insanların özgürlüğünden ve ülkenin demokratik bir düzene kavuşmasından dem vurmaktayız. Halbuki bizler, daha henüz kendi topraklarımız üzerinde gerçek anlamda bir özgürlük ve demokrasi düzeni kurabilmiş değiliz. Şayet bir ülke içerisinde İKİNCİ SINIF VATANDAŞ şartları içinde yaşamağa zorlanan milyonlarca insan varsa, hâlâ topraklarının yarısı üzerinde insan hakları bile doğru dürüst uygulanamıyorsa, böyle bir ülke nasıl olur da başkalarının toprakları üzerinde özgürlük koruyuculuğu yapabilir?

Amerika'nın Vietnam'da bulunmasının tek nedeni vardır: Egemen sınıfların çıkarları... Ben şahsen, yalnızca azınlıkta olan bir sınıfın başkalarının ıstırapları üzerinde daha zengin bir hale gelebilmesi için üzerime üniforma geçirerek elime tutuşturulacak bir silâhla masum kişileri öldürmeyi ahlâkî prensiplerime aykırı görmekteyim. İşte bu yüzden Amerikan Ordusu'nda görev almaktansa, bunun neticesinde karşılaşabileceğim her türlü cezayı göze alarak Amerika'yı terkedip Kanada'ya gelmiş bulunmaktayım.

●Saygon Hükümeti'nin Vietnam halkını temsil ettiğine inanıyor musunuz?

— Hayır! Benim inancıma göre, halktan destek görmeyen hiçbir gerilla hareketi uzun süre devam edemez ve yaşayamaz. Halbuki, Vietnam halkının özgürlüklerini uğruna dış ve iç sömürücülerle tam 25 yıldan beri savaşmakta olduklarını gören bir kişi ister istemez şunları düşünüyor: Şayet Güney Vietnam'lıların giriştikleri bu kurtuluş hareketi halkın desteğini görmemiş olsaydı idi, bu zamana kadar dayanamazdı. Bu da, Vietnam halkı çoğunlu-

Kapitalist dünyadaki buhranın sebebi

İngiltere ve Birleşik Amerika'da «para buhranı» gün geçtikçe şiddetlenmektedir. Sterlin bir daha eski seviyesine çıkamayacak kadar temellerinden sarsılmıştır. Dolar, sterlinin anaforuna kapılma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Meselenin derinliğine inildiğinde, Anglo-Amerikan para buhranı, batı çapında «ekonomik buhran» **karakterine bürünmektedir. Bazı batılı ekonomi uzmanlarının iddialarına göre** «1930 yıllarındakine benzer ekonomik bir felâket tehlikesi kendini ufukta belli etmektedir.» **Hattâ, daha serbest fikirli diğer bazı yorumcular,** «ekonomik buhran ufukta değildir, düpedüz gelip çatmıştır: kapitalist dünya, halen 1930'lardaki gibi bir kriz içerisinde sayılmalıdır» **demektedirler.**

Başta Amerika Cumhurbaşkanı Johnson ve İngiltere Başbakanı Wilson olmak üzere istisnasız bütün batılı iktidar sahipleri, buhranın varlığını itiraf etmektedirler.

Varlığı herkesçe kabul edilen bu ekonomik buhranın sebebi nedir?

Bu sorunun cevabını kapitalist sistemin içinde bulunduğu çelişkilerde ve çıkmazlarda aramak lâzımdır:

Kapitalist sistem, tam ve kendi çevresi içinde yeterli bir sistem değildir. Muayyen bir sömürü ortamının devam ettiği sürece ayakta kalabilecek karakterdedir.

Oysa, yabancı sömürme alanları kapitalist ülkeler için artık azalmak durumundadır. Şöyle ki:

● Sosyalist blok, İkinci dünya savaşından bu yana genişlemiştir. Özellikle Çin'i içine almıştır. Dolayısıyla kapitalizmin sömüreceği dış pazarlar kısıtlanmıştır.

● Sosyalist blok dışındaki ülkelerde anti-emperyalist savaş yaygınlaşmıştır. Dolayısıyla bu alanda da kapitalist idarelerin sömürüleri eski kuvvetini kaybetmiştir.

● Hindistan gibi pek çok eski «sömürü alanı» bugün hiç değilse kısmen Doğu Bloku ile ticari münasebet halindedir. Dolayısıyla, kapitalizmle serbestçe pazarlık etme niteliklerini kaybetmişlerdir.

● Eski «sömürü alanı» olan ülkeler sanayileşme çabasındadırlar. Dolayısıyla kapitalist ülkelere ekonomik ihtiyaçları azalmaktadır.

● Pazarların daralması yüzünden sanayileşmelerine plânsız hız vermeleri sebebiyle, kapitalist ülkeler arasında ekonomik mücadele şiddetlenmiştir. Dolayısıyla pazarlardan aşırı kâr sağlama imkânı ortadan kalkmıştır.

● Batı Blokunun liderliğini entellektüel yetersizliğiyle meşhur Amerika almıştır. Dolayısıyla kapitalist sistem, Amerika'nın **«kısa pantalonlu»** siyaseti yüzünden devamlı hatalar işlemektedir.

● Amerika'nın **«kısa pantalonlu»** siyaseti, diğer batılı ülkelerde tepkiler uyandırmaktadır. Dolayısıyla batılılar arası çıkar çatışması, normalden çok daha hızlı gelişmektedir. v.s.

● Bütün bunların sonucu kapitalist sistem, yetersizliklerini, sömürücü kazançlarla kapatamamaktadır.

● Endüstriyel üretim yavaşlamakta, hattâ gerilemektedir. Satışlar azalmaktadır. İşsizlik yaygınlaşmaktadır. Sterlin ve dolar değerleri tehlikeye düşmekte, altına hücum artmakta, gü-

Bunun gelmiş geçmiş Saygon hükümetlerinin arkasında olmadıklarını kesin bir biçimde ispatlamaktadır.

● Sizce bu savaşın sonucu ne olacaktır? ABD, Vietnam'da kesin zaferi sağlayabilecek midir?

— Şayet «ZAFER» kelimesiyle kastedilen şey, bir ülkenin yerle bir edilip haritadan silinmesi ve üzerinde yaşayan insanların korkunç savaş silâhları ile öldürülüp yokedilmesi ise, Amerika bunu Vietnam'da en çok on dakika içerisinde başarabilecek kudrete sahip bir ülkedir. Fakat şu anda Amerika'yı yönetmekte olan egemen sınıflar ve onların sözcüleri olan politikacılar hiçbir zaman Vietnam'da böyle bir teşebbüse girişemeyeceklerdir. Bugünkü şartlar altında konvansiyonel bir savaş ile de Amerika'nın Vietnam'da kesin bir zafer kazanabileceğini zannetmiyorum. Ben Vietnam halkını tümüyle olmasa bile, büyük bir çoğunlukla birbirlerine iyice kenetli, bilinçli, iç ve dış sömürücüleri ülkelerinden atmaya ahdetmiş bir halk topluluğu olarak görmekteyim. Böyle bir topluluğa karşı top, tüfek, uçak ve hattâ atomla bile kesin bir zafer kazanılacağına inanamıyorum.

● Vietnam'daki savaşın sona ermesi, sizce Amerikan halkı üzerine ne gibi bir etki bırakabilirdi?

— Büyük bir çoğunluğun bundan son derece memnunluk duyacağı inkâr edilmesi güç bir gerçektir. Şayet bugün Amerika'da boydan boya bu konuda bir anket açılacak olsa, çoğunluğun oylarını savaş aleyhinde kullandıkları görülecektir. Ne var ki, savaşın sona ermesi demek, yine resmi istatistiklere göre, en azından 10 milyonun üzerinde bir emekçi kitlesinin işsizlikle karşı karşıya kalması sonucunu doğuracaktır. Unutulmamalı ki, Amerikan ekonomisi, savaş ekonomisi üzerine kurulmuştur. Bugün için Vietnam'da her yıl sarfedilmekte olan 25 milyar dolara yakın para, yaklaşık olarak sayıları otuzu geçmeyen dev şirketler arasında bölüşülmektedir. Eminim ki, böyle yağlı bir gelir kaynağının kaybolduğunu gören bu çevreler, Amerikan hükümetini yeni yeni savaş sahneleri yaratmaya zorlayacaktır. İşte benim bu konudaki tek korkum, günlük yaşantısından en ufak bir maddi gerileme ya da feragata dayanamıyacak kadar bencil ve konformist bir hale getirilmiş olan vasat Amerikalının böyle bir savaşa da başlangıçta kolay kolay itiraz edemeyeceğidir.

●Sizce Amerikan Hükümeti Vietnam'da barışın yerleşmesini istiyor mu?

— Tek kelime ile HAYIR! Şayet Amerikan Hükümeti Vietnam'da barışa taraftar olsa idi, bugüne kadar bizzat Kuzey Vietnam'dan gelmiş bulunan barışla ilgili konuşma tekliflerini baltalamış olamazdı. Bu konuda Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin geçen yıl yapmış olduğu açıklamalar hâlâ unutulmuş değildir.

● Gerek Beyaz Saray yetkilileri, gerekse Askerlik Dairelerinin başında bulunmakta olan Tümgeneral Lewis Hershey, zaman zaman yapmış oldukları konuşmalarında, dolaylı da olsa, sizlerin tutumunuzu korkaklık ve vatan hizmetinden kaçma şeklinde yorumlamış bulunmaktadırlar. Bu ithamlar karşısındaki görüşünüzü açıklar mısınız?

— Soranım size: Hiç cephede bilfiil savaşan tek bir politikacı gördünüz mü? Savaşın içinde olmak başka, savaşa karar verip halk topluluklarını bunun içine sürmek başka... Öyleyse, bu hususta kendi durumları açığa çıkmamış bu kişilerin bizleri korkaklıkla suçlamaları hiçbir ciddi değer taşımamaktadır. Vatana hizmet etmek, küçük bir azınlığın çıkarları uğruna masum halk topluluklarını silâhla ortadan kaldırmak demek değildir.

● Sizin durumunuzda olanlar, Amerikan gençliği içerisinde büyük bir yekûn tutmakta mıdır?

— Benim inancıma göre, Amerikan gençliği, tarihin hiçbir döneminde bu derece bilinçlenmemiştir. Bugün tohum atılmıştır. Birkaç nesil sonraki Amerikalı bugünkü Amerikalıdan çok daha değişik olacaktır.

● İleride tekrar Amerika'ya dönmeyi ister miydiniz? Amerikan toplumunun bu hususta yöneticilere gereken baskıyı yapacağına inanıyor musunuz?

— Unutulmasın ki, Amerika benim vatanımdır. Elbette bir gün gelecek, mutlak surette oraya döneceğim. Bugün için Amerika'ya dönmek bizler için tehlikeli olabilir. Fakat bizleri ağır cezai sorumluluklarla karşı karşıya bırakanlar, Amerika halkının bizzat kendisi değildir. Gün gelecek, Amerikan toplumu bizleri ceza kanunları ile tehdit etmekte olan faşist görüşün karşısına dikilecektir. İşte o gün gelinceye kadar da, üzerimize düşen büyük görev, dünya kamuoyunun dikkatlerini üzerimize çekip Amerika'daki savaşçı çevreleri devamlı bir baskı altında tutmaktır.

müş kolay bulunamaz bir meta haline gelmektedir.

● Eskiden buna benzer şartlarla karşılaştıklarında dünya savaşları çıkararak durumlarını düzelten büyük kapitalist ülkeler, atom devrinde dünya savaşlarını göze alamamaktadır.

● Eskiden kendi halk kitlelerini dahi sömürmekten kaçınmayan, dolayısıyla devlet giderlerini çok düşük seviyelerde tutan kapitalist idareler, bugün zorunlu olarak sosyal hizmetlere önem vermektedirler. Yani, kapitalist ülkelerde de devlet bütçesi, milli açıdan hayati önem kazanmaktadır. Ve gayrimeşru kazançların liberal ortamda kontrol edilemeyişi, enflasyonist unsur şeklinde tezahür etmektedir.

Doğduğu günden beri yetersizlikle malûl kapitalist sistem, şimdiye kadar «gerici bir ortam»ı istismar etmekle ayakta durabiliyordu. Bugün bu «gerici ortam» kaybolma halindedir. Neticede de kapitalist sistem «sudan çıkmış balığa» dönme durumundadır.

En son ekonomik ve mali gelişmeleri, bu açılardan değerlendirmek gerekmektedir.

Çin'de edebiyat ihtilali

Fikret Baha BERKE

● Çin'deki edebiyat ihtilâlinin amacı, «Çiçeklere süslü nakışlar eklemek» yerine *«Soğuktan donan insanlara kömür sağlamak yollarını aramak»*tı... Bugün Çin'de yapılmak istenen Kültür Devrimi, bu önemli sorunun hâlâ çözümlenmediğini göstermektedir. Yukarıdaki resimde Çin'de sekiz ihtilâlci kadının mücadelesini anlatan toplumcu bir oyundan bir sahne görülüyor...

Çin'deki büyük ihtilâle paralel olarak gelişen bir de **«edebi ihtilâl»** vardır ki, Çin'in geleneksel sanat anlayışını kökünden yıkmış, yerine toplumcu anlayışa bağlı yeni görüşler koymuştur.

Halk ihtilâli'nin lideri olan MAO ÇE - TUNG, edebi ihtilâlin de başta gelenlerindendir. Çünkü, kendisi de çağının büyük şairlerinden sayılır, ve Çin'deki şair - hükümdarlar geleneğini devam ettirir. **«Kum Rüzgârına Şiirler»** adlı eseri biçim ve öz olarak dikkate değer niteliktedir.

«Edebi İhtilâl» öncesinde Çin'in san'at panoramasını şöyle çözebiliriz: 20. yüzyılın başında Batı yazarları yavaş yavaş tanınmaya başlarlar. LİN CHU, Çin dilini sadeleştirmek çabasına girişir. Batıdan tercümeler çoğalmaya başlar. DİCKENS, WALTER SCOTT, CONAN DOYLE, VICTOR HUGO, DUMAS'LAR, BALZAC, İBSEN, CERVANTES tercümeleri birbirini kovalar. Çin'li romancılar, klâsik biçimden kurtulup yeni formüller ararlar. Şairler sâdeliğe doğru yönelirler. Bu durum 1917 yılına kadar sürer. Sonra kaynaşma başlar. *CHEN TU - SHU'nun yönet*meliği altında «YENİ GENÇLİK» adlı bir dergi yayınlanır. Dergi, «edebi ihtilâl» in ilk tohumlarını atmaya başlar.

1917 yılında HU SHİH'in bir *beyannâmesi* yayınlanır. Kolombiya Üniversitesi mezunu olan, ve o sıralarda Pekin Üni*versitesinde Felsefe Profesör*lüğü görevinde bulunan HU SHİH, «Edebiyatın yenilenmesi konusunda bir tahlil» adını taşıyan yazısında, edebi eserlerin halk diliyle yazılmasının önemi üzerinde dikkatle durur. Yine ayni yazar, **«Çin *Felsefe Tarihi Özeti*»** adlı kitabından da örneklerle ispatlar ki: **«Milli dil, ancak halk dilinin temel alınması ile kurulabilir.»**

O sıralarda, siyasi ihtilâl, yeni doğmakta olan **«edebi ihtilâl»** i destekliyordu. Boyuna yayınevleri kuruluyor, edebiyat dergileri çoğaldıkça çoğalıyordu. Politik kargaşalıkla birlikte büyüyen edebi kargaşalık, Çin gençliğinin heyecanını da kapsayarak daha yoğun bir hâl alıyordu.

Sonunda iki eğilim çıktı ortaya: Toplumcu sanatçılar ile pür sanat taraftarları. Ve birbirlerini şiddetle suçlamaya giriştiler.

Çağın karakteristiğini daha iyi anlamak için, yazar ve şairlerin san'at kişiliklerine kısaca eğilelim: HU SHİH önceleri eski şiir kurallarına göre yazarken, sonradan serbest biçime döndü. BAUDELAİRE etkisinde olan WEN I - To da yeni akımın tesiriyle aynı yolu tuttu. Aİ - CHİNG, MAYAKOVSKİ biçiminde şiirler *yazdı. TİEN CH'İEN*, şiirde ritmi mükemmel olarak sağlayacak yeni vezinler aramaya başladı.

Bu arada özellikle LU HSUN üzerinde durmak gerek. *Bu şair toplumcu* görüşlerinden dolayı «Çin kültür ihtilâlinin mareşali» diye a*nılırdı. LU HSUN, eski düzeni* savunanlara karşı son derece keskin ve alaylı hücumlarda bulundu. Eserlerinde, Çin zihniyetini aksettirdi.

1920 yılında, MAO TUN'un *yönetmenliği* altında «Edebi Araştırmalar Birliği» kuruldu. Birlik, «İnsancıl edebiyat» sloganı altında, natüralist ve realist bir edebiyat yaratılması yolunda gayretler gösterdi.

Bir süre sonra, **«Yaratıcı Toplum»** adı altında toplanan *KUO MO - YO ve arkadaşları*, toplum hak ve hürriyetleri ü*zerine eğildiler. 1927 yılında*, yâni Çan Kay ŞEK ile Komünist Partisinin bozuşmaları sırasında «Yaratıcı Toplum» şu sloganı ortaya attı: **«EDEBİ İHTİLÂL, İHTİLÂL EDEBİYATINA ERİŞMEK ZORUNDADIR.»**

KUO MO - YO politik ve edebi çalışmalarını yanyana sürdürdü, ve ihtilâlden sonra yeni hükümette görev aldı.

Çin komünistlerinin zaferi, edebiyatı da, toplum sorunlarına doğru yöneltti. Komünist partisi lideri MAO ÇE TUNG harb'in devam ettiği 1942 yıllarında durumu gözden geçirdi; ve bir kurul toplayarak **«Yazarların varmak istedikleri hedef»** konusunda tartışma açtı. Uzun süren tartışmaların sonucu, **«Edebiyat Üzerine»** adlı bir broşürde toplandı. *Buna göre, artık ya*zarlar, eski biçimi tamamen bırakarak toplum yararına yazacaklardı. **«Çiçeklere süslü nakışlar eklemek»** bir yana bırakılarak **«Soğuktan donan insanlara kömür sağlamak»** yolları aranacaktı. Artık, kültürü yükseltmek ve yaymak zamanı gelmişti; sanatçılar herşeyden önce halk'ın hizmetinde olmalıydılar.

O sıralarda MAO için en önemli sorun, Çin edebiyatının geleceğiydi. Ama, bugün, Çin'de yapılmak istenen KÜLTÜR DEVRİMİ, bu önemli sorun'un hâlâ sonuçlanmadığını gösteriyor.

HALKIN SESİ

Hazırlayan: Aşık İHSANİ

PERVASIZ

Biz halk şairleri, yalnız Sıvas'tan, Maraş'tan, Erzurum'dan, Kars'tan, Diyarbakır'dan çıkmayız. Karadeniz'den, Trakya'dan, Ege'den de çıkarız.

Vazifemiz, halktan yana olmayan her canlı veya cansızla, gâhi sazla, gâhi sözle boğaz boğaza döğüşmektir. Bunun dışında halk şairleri, ya halkın meselelerinin bilincine varamamışlar, yahutta bile bile bir boğaz tokluğuna halka ihanet etmektedirler.

Bu hafta sözünü edeceğim PERVASIZ, Türk Ege'*sinin Balıkesir ilinden olup, aramızda en iyi yerlerden* birini almış yiğit bir halk şairi üstâdımızdır.

Yaşı altmışın altında bu gerçek ozan, dünya malınca *fakir, fakat* namusca satın alınamayacak kadar zengin bir halk çocuğudur.

Toros eteklerinin Dadaloğlusu, Erzurum yaylalarının Sümmanisi, Şarkışla tepelerinin Serdarisi, Bolu dağlarının Köroğlusu ne ise, Balıkesir çevresinin PERVASIZ'ı da o'dur.

İşte size o'nun sıradan bir şiiri:

BEDDUA

İlkönce edeyim kıssayı beyan,
Şüphesiz olaylar ârife ayân,
Binlerce kapıda çanak yalayan,
Kimseye bırakmaz şan kavgasını.

Dost dostun ardından kuyular kazar,
Hafiye masuma jurnallar yazar.
Şaşılır yeryüzü ne menem pazar,
Tutturan şâd olur iftirasını.

Ortada bin çeşit iltimas nev'i,
Valiler nâzırın kayınpederi,
Daire yerinde düşkünler evi,
Mektupçu kayırır akrabasını.

Fukara altında yoktur bir hasır,
Eloğau düzdürür han, hamam, kasır,
Bu denli kepaze yirminci asır,
Ağalar pay etmiş halk mirasını.

Bağları çözülü kemikle etin,
Kapısı duvardır bet, bereketin,
Dilerim ki şu fukara milletin
Sürünsün alanlar bedduasını.

● Orhan Kemal'in «İspinozlar» adlı eseri, Ulvi Uraz Topluluğu tarafından Aksaray Küçük Opera'da «Yalova Kaymakamı» adıyla sahneye konmuştur. Resimde, Aykut Oray ve Savaş Yurttaş, oyunun bir sahnesinde görülüyor...

Tiyatro

Yalova Kaymakamı ya da İspinozlar

Yaşar KEMAL

Üç derdim var birbirinden ayrılmaz
Bir ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm

Karacaoğlan

Çağımızın baş belâsı yoksulluk. İnsan soyunun en utanılacak, en eski derdi yoksulluk. Yoksulluğu kaldırmak için insanoğlu akla hayale gelmedik savaşlar veriyor. Dünyada yoksulluğu sürdürmek istiyenlerle yoksulluğu yoketmek istiyenler arasında dehşet bir savaş var. Atoma karşı, napalma karşı, yirminci yüzyılın tekmil yeni makinalarına karşı yoksul insanoğlu canını dişine takmış dövüşüyor. Vietnam katliamı varlıların varsızlara karşı yaptığı insan soyunun en iğrenç, en şerefsiz savaşıdır. Bu savaştaki insan imanı gösterdi ki, insanlar yoksulluklardan kurtulacaklardır. Geri kalmış, bir memlekette işin başı sonu, derdin altı üstü yoksulluktur. Dünyada doğa karşısında çalışan, didinen, yoksul, bir lokma ekmeğe muhtaç iki milyar insan var. İnsanlığın çok azı mutlu. Halbuki bütün insanlar bugünkü dünyada mutlu kılınabilir. Yoksulluk insan soyunu aşağılatıcı bir şeydir. Çağımızın köleliği yoksulluğun yöresinde döner.

Büyüğünden küçüğüne kadar çağımızın sanatçılarını uğraştıran bir soru var: Dünyamızda iki milyar yoksul varken, bu yoksulları bir avuç mutlu azınlık soyar, öldürürken sanatımız, bilimimiz ne işe yarıyor? Yoksulların yaralarına merhem olmadıktan sonra...

Bizim büyük yazarımız Orhan Kemal de yoksulluğu kendine dert edinmiş bir kişi. Yoksulluk insanı, insanın insanlığını yıpratan, küçülten, ezen bir olaydır. Yoksulluk belâsının altında insanlar bir çok niteliklerinden de yoksun kalmışlardır. Ve zengin olmak hırsından dolayı insanlar insanlıklarını yitirmişlerdir. Orhan Kemal'e göre yoksulluk insanlığı ne kadar yıpratırsa, ne kadar ezerse, ne kadar küçültürse küçültsün, insanlık cevherine gücü yetmez. İnsanlık, yoksulluk küllerinin altındaki közdür. Toprağın altındaki filizdir. Hiç bir şey, yoksulluk bile insanın insanlığını, iyiliğini, mertliğini, güzelliğini elinden alamaz. Varlık bir zenginin insanlığını alır götürür de, yokluk bir fıkraya vız gelir.

«Yalova Kaymakamı» piyesinde Orhan Kemal kendine yakışır bir büyüklük, bir ustalıkla insanlığın yoksulluk belâsı altında bile dimdik ayakta kaldığını söylüyor. İnsanlığa inanmış güzel yürekli bir adamın piyesi bu piyes. Orhan Kemal'in bu piyeste ortaya döktüğü dil, bizim edebiyatımızın erişemediği güzel bir dil.

Bir piyes vardır ki, en büyük aktörler bile onu oynayamazlar, tökezlerler. Bir piyes vardır ki, onu n acemiler bile büyük ustalar gibi oynayabilirler. Orhan Kemal'in piyesi ikincilerden. Ulvi Uraz Tiyatrosunun güçlü sanatçılarını bu sözlerimle küçümsemek istemiyorum. Ama diyorum ki, onların güzel oyunlarında piyesin güzelliğinin de büyük bir payı vardı. Piyeste baştan ayağa kadar herkes güzel oynuyordu ve aksayan bir yan yoktu.

Yoksulluğa, insanlığı küçültücü bu belâya, insanlığın bu en büyük derdine karşı savaş açmış büyük ustamızın piyesini görmek, onun diline, güzel yüreğine bir daha hayran kalmak için Ulvi Uraz Tiyatrosuna gitmek gerek.

Şiir

Aşık İhsani'nin şairlik kişiliği ve Türk şiirindeki yeri

Hüseyin ULAŞ

İnsanoğlunun yüzyıllardan beri bir çatışması vardır. Olayın nedeni, insanın kula kul olması ve sömürülmesidir. Kişi ya da bir ulusun diğerini sömürmek ve kendine kul etmek çabasına karşılık, sömürülme ve kul olmaktan kurtulma direnişi ve karşı çıkışı insanoğlunun süregelen öyküsüdür.

Âşık İhsani, bu gerçeğin espirini erkek sesle söylemektedir.

Üç kitapçığı var, İhsani'nin: Yazacağım, Bakalım Hele, Ağalı Dünya.

İhsani'nin bu üç kitabını okuduktan sonra Tevfik Fikret ve Namık Kemal'den sonra yurdunu ve bu yurdun insanlarını gerçekten sevdiğini en iyi belirtebilen tek şairle karşı karşıya olduğumuzu görmekteyiz.

Anadolu'muzun insanları yüzyüzyıllar boyunca olumsuz bir çile yaşamıştır. Eşkiyası, zaptiyesi, öşürcüsü ve ağası bu çilenin nedenleridir.

Oşürcüsü, zaptiyesi, eşkiyası aradan çıkmış ama ağası hâlâ bu çileyi sürdüregelmektedir. İhsani, kaba güçten, gericilikten, okulsuzluktan, uyduluktan yakınırda yakınır.

İhsani, yurdunun ve insanlarının tümce mutluluğunu özlemektedir.

Örnekler:

Sırtımda ağam var, başımda beyim.
Bilmiyom insan mıyım ben neyim?

★

De şimdi haksızlık değil mi bana?
Tanrı, şehirde de ağadan yana

★

Ağalığım çöküşünü,
Gür suların akışını,
Fakirliğin kalkışını,
Görene dek yazacağım,

★

Ağa baskısına boyun
Eğenin de anasını...
Sonra da:
Anayasam raftan köye
Girene dek yazacağım.
diyor.

Bizim Türk Edebiyatçılar Birliği'nde on defa on fazlası şair var. Hepimiz de geveliyoruz. Mavi rüyalar ve sevgilerden söz ediyoruz. Hangimiz, bu köyden kopup gelme halk çocuğunun kavrayış ve söyleyişine ulaştık. Evet! anlamsız şiir boşluğundayız.

Ben, beni bileli, derman arıyan
Milletimin derdi ile doluyum

İhsani, salt yurdunun şairi olmaktan ötede, yirminci yüzyılın ve tümce insanların şairidir.

Oğluna:

İnsan olduğunu öğrendiğin gün
İşte sen o zaman benim oğlumsun.
diyor.

İhsani, bütün deyişlerinde yakınmalarının ötesinde taşlıyor da.

Düzenbazlar ellediler devleti,
Talan var ha beyler, talan var talan!

Başkası:
Bekliyordum, odacılar «Müdürün
İşi vardır, git yarın gel» dediler.
İnanmadım, bana bir seferinde
«Cişi vardır, git yarın gel» dediler.

Ve başkası:

Nedendir be koca Tanrı!
Ben ölüyom, sen ölmüyon?
Dünya kurulalı beri
Ben ölüyom sen ölmüyon?

Türk edebiyatında bunca güçlü taşlama — Satire — yapılamamıştır.

Zorbalığa, gericiliğe karşıdır, halk şairleri Emrah, Dadaloğlu, Pir Sultan, Köroğlu.

İhsani, bunlardan öte, tümce ezilen insanların savunması içindedir.

Ben, kendi çağında çoğu kula kul,
Çoğu sakat, çoğu yetim, çoğu dul
Olanların şairiyim, diliyim.

Ağalı dünya kitabı, yüzyıllarca sürmüş bu çile ve ezilme öyküsünün destanıdır. Deyişler katığı düz yazısında, bu günkü türkçemizin en usta alemini de görmekteyiz.

Sözün kısası; Âşık İhsani, gerçekten güçlü ozan. Yarınların ozanı. Âşık! Sana içten kutlulamalar.. Var ol be kardaş, sen!

ŞU, BASIN AHLAK YASASINA UYANLARA (!) BAKIN

Naci Sadullah Danış

1930 yıllarında Türkiyede demokrasinin lâfı bile edilemezdi. Şimdi ise biz gûya demokrat bir Türkiye olduk.

1930 yıllarında Türkiyede bir basın ahlâk yasası yoktu: Şimdi gûya var.

Fakat biz o 1930 yıllarında devrin tek partisine, o günlerdeki koşulların elverdiği nisbette şiddetle muhalefet ettiğimiz sabahların gecelerinde iktidarın resmi gazetelerindeki candan dostlarımızla mey sofralarında, er minderinde kardeşçe savaşmış mert güreşçiler gibi sarmaş dolaş olurduk.

Şimdi hani nerde o tolerans?

Şimdi hani nerde o samimiyet?

Ve şimdi hani nerde o centilmence spor mücadelelerinin sonuçlarındaki dostça, kardeşçe ve candan kucaklaşmalar?

Şimdi bir Naci Sadullah, iktidar taraflısı gazetelerden birisinin matbaasına girse, suratlar düşman baskınına uğramış gibi hep birer karış: Hani utanmasalar nerde ise döve döve kovacaklar.

Dün kitaplığımı karıştırırken elime tesadüfen Türk basınında çıkmış ilk yazım geçti. Tarihine baktım, tastamam 40 yıl olmuş bugün.

Geçim için imzasız olarak kaleme almak zorunda kaldığım adapte, telif, tercüme bir yığın romanlar, piyesler, komediler senaryolar, hikâyeler bir yana, sayısını bilemiyeceğim kadar çok namuslu mücadele fıkraları ve makaleleri yazdım, ben. Fakat bu sonunculardan istisnasız hepsinin amacı şahsımı değil, toplum haklarını savunmak olmuştur sadece. Nitekim şimdi içinde kendimi ilgilendiren bir olay bulunmakla beraber, şu yazıyı da kendi şahsımı değil, fakat daima toplum hizmetinde davranmasını dilediğim mesleğimin haysiyetini savunmak ihtiyacı ile yazmaktayım.

Şimdi bu iddiaya inanmıyacak olanların kuşkularını bu sütunlarda açıkça tartışmaya hazır bulunarak olaya gelelim:

Ben bundan bir yıl evvel rahmetli ve sevgili dostum Nazım Hikmet'e dair anılarımı yayınladığım için İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından birbuçuk sene hepse mahkûm edilmişim.

Ertesi gün bir de görmüşüm ki iktidar taraflısı bütün gazeteler baş sahifelerini üçer, dörder, beşer sütunlarını benim mahkûmiyetimi belirten habere ayırmışlar: «Naci Sadullah, Komünistlik propagandası yapmaktan birbuçuk sene hapse mahkûm oldu.»

Allahallah, acaba bu ne bayram? Acaba bu ne şenlik?

Kırk yıllık meslek hayatımı o ânımın çok acı duyguları içinde gözlerim yaşararak düşünürken mensubu bulunduğum şu basın mesleğinde hiç kimseye en ufak bir fenalık ettiğimi hatırlıyamadım.

Ama sonunda kendikendime yine de hoşgörürlük gösterip:

«Bu kadarı da onların haklarıdır, değil mi ki ben hizmetinde bulundukları iktidarlara çatıyorum, ohalde ellerine fırsat geçince bana elbette ki ellerinden geldiği kadar vuracaklardır.» dedim.

Fakat sonra İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesinin hakkımda verdiği o birbuçuk senelik mahkûmiyet kararını Yargıtay esasından bozdu. Kararı veren Mahkeme Yargıtay hükmüne uydu. Evvelce hakkımda davacı olmuş bulunan Savcılık makamı da Yargıtay kararını yerinde bularak beraatımı istedi. Ben de bu suretle beraat ettim.

Bu karar verilirken İstanbul basınının bütün adliye muhabirleri oradaydılar. Fotoğrafçıları bol bol resimler çekmişlerdi. Yani gazete yayınlarından sorumlu olanların haber almamış olmak gibi bir mazeretleri asla yoktur, demek istiyorum.

Fakat ertesi sabah gazetelere bir de baktım, ki, - CUMHURİYET müstesna - hiç birisinde tısss yok.

O halde evvelce mahkûmiyet kararımı manşet manşet verenler, rakkase bilmem ne hanımın külotunun çalınmasına benzer havadislere aynı günde sütun sütun yer ayırırlarken acaba bizim beraat kararımızı kamu oyuna neden hiç değilse iki satırcıkla olsun bildirmediler?

Onların uydukları basın ahlâk yasası bu mudur?

Diyelim ki namuslu bir kadın bir zina ithamı altında bırakılıyor. Siz bunu günlerce ve sütunlarca yazıyorsunuz. Fakat sonradan meydana çıkıyor ki, kadın son derece alçakça bir iftiraya uğramıştır. Şahitleri dinleyen, delilleri inceliyen mahkeme, kadının suçsuzluğuna karar vermiştir. Fakat eğer zina havadisini günlerce sütunlar dolusu şişirip de mahkemenin bu suçsuzluk hükmünden hiç bahsetmesseniz, siz bir gazete olarak ahlâk yasasına uygun davranmış sayılabilir misiniz?

Hanginiz?

Acaba onlarca, uydukları her sabah belirttikleri basın ahlâk yasası demek, haysiyetler şerefler, şöhretler, namuslar ihlâl edildiği zaman ateşe körük salıp onlar kurtarıldığı zaman hırsız, yangın yağmacıları gibi tabanları yağlamak mıdır?

Eğer öyleyse o bizim bir basın ahlâk yasası anlayışımın ne ne edilmesi gerektiğini benim söylememe zerre kadar lüzum yok.

Zira onu sizler toptan anlamışsınızdır.

Hacı bir Reisicumhur

Muhterem Reisicumhurumuz. Hac ziyaretiniz mübarek olsun. Sizi tarihimizde ilk defa hac farizesini ifa etmiş bir Reisicumhur olarak görmekten müftehiriz. Güle güle gidiniz Beytullah'a, selâmetle dönünüz aziz vatanımıza. Cumhuriyet tarihimizin sahifelerine hacı bir reisicumhur da yazılsın.

M. ŞAHAP TAN
(Bugün - 24.1.1968)

ÜÇ HİLAL

Dergimizin kapağında üç hilâlli bir kompozisyon var. Bilen, bilmeyen bu hilâlleri tefsir ediyor. Kimi «çark», kimi «gamalı haça nazire» diyor. Bugünün Milli Hareket'i mazide var olan kudretlere istikbalde de sahip olmak çabasıdır. Onun için mazideki sembolleri istikbal istikametinde hareketlendirmeliyiz. Üç hilâl, statik yapısı ile mazi idi. Bir merkezde birleşerek hareketlenmiş durumu ile haldir; hareketin yönü Türk milliyetçiliğinin yönüdür.

MİLLİ HAREKET
(18.1.1968)

NOT: Yeni çıkmaya başlayan bu dergi CKMP'yi desteklemektedir ve ANT'ta daha önce açıkladığımız gibi üç hilâlin CKMP'nin sembolü haline getirilmesi için teşebbüsler vardır.

Ümit hangisi?

A.P., Türkiye'nin en büyük ümididir. AP'nin programı ve gayeleri Türk Milleti'nin ihtiyaçlarına ve isteklerine en iyi yoldan, en mükemmel olarak cevap verecek program ve gayelerdir. Başka hiçbir partide bu liyakat yoktur. Olsaydı, onlar kazanırdı.

KADİRCAN KAFLI
(Tercüman 24.1.1968)

Türkiye'deki 100 bine yakın kapıcının sendikası olan Kapı Genel İş Sendikası Hayvanları Koruma Cemiyeti'ne bir dilekçe vererek «eğer derneğiniz gerçekten hayvanların dertleriyle ilgilenecek duygularla dolu ise, biz ailelerimiz, hemcinslerimiz olarak şefkat ve atıfetinize sığınır, bu ilgiden hiç değilse hayvanlar kadar faydalanmayı son ümit olarak yakınırız» demiştir.

TERCÜMAN
(24.1.1968)

ANT'a ihtiyacımız var...

TİP Genel Sekreterliği'ne gönderilen bir emekçi mektubundan:

«... Bütün doğru yolları açıklayan partimizin ANT Mecmuası'na ihtiyacımız var. Bu mektubumuzun cevabıyla birlikte bir adet ANT Mecmuası göndermenizi arzederiz. Bizlerse, vücudumuzda dolaşan kanlar dahi sosyalist olmasına rağmen, gayemiz kötü yollara dökülüp vefasız yollara emek sarfeden arkadaşlarımızı ancak ANT Mecmuasını okutturmakla doğru yola izahta bulunabileceğiz. Bunu müteakip, mecmuayı alır almaz, hemen bir yıllık abone fiyatını adresinize postalayacağız...»

Mustafa Kaynar, Chez Kermelis 38, Rue Michel Rondel 42
Mustafa Yavuz St. Etienne — *FRANCE*

TİP HABERLERİ
(1.1.1968)

A N T • Haftalık Dergi • Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN • Sahibi ve Genel Yayın Müdürü DOĞAN ÖZGÜDEN • Bu sayıda Sorumlu Müdür: YAŞAR UÇAR • Teknik Sekreter İNCİ ÖZGÜDEN • İdare yeri: CAĞALOĞLU Başmusahip Sokak, Emek İş Hanı 16/31 İSTANBUL • Telefon. 27 81 09 • Posta Kutusu 734 SİRKECİ İSTANBUL • Ankara Temsilciliği Tel 13 40 30 •

Dizgi ve Baskı: VATAN MATBAASI • İlişra Dağıtımı: HÜR DAĞITIM - Cağaloğlu İstanbul, Tel: 27 38 54 • İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE Ankara Cad. 34 İSTANBUL. Tel: 27 89 49 • Abone Şartları: Yıllık 60 Lira, Altı Aylık 30 Lira Üç Aylık 15 Lira • İlân: Santimi 25 Lira; yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir • Tek sütun üzerine 5 Santimlik kutu yayın ilânları 50 Lira'dan kabul edilmektedir.